AYDINLIK YAYINEVİ

GERÇEKLER Postası

2. YIL

P. K. 1116
İSTANBUL

SİYASAL GAZETE

13. SAYI
100 Kuruş

KIBRIS

"hoş geldin CYRUS VANCE"

Türkiye

ve

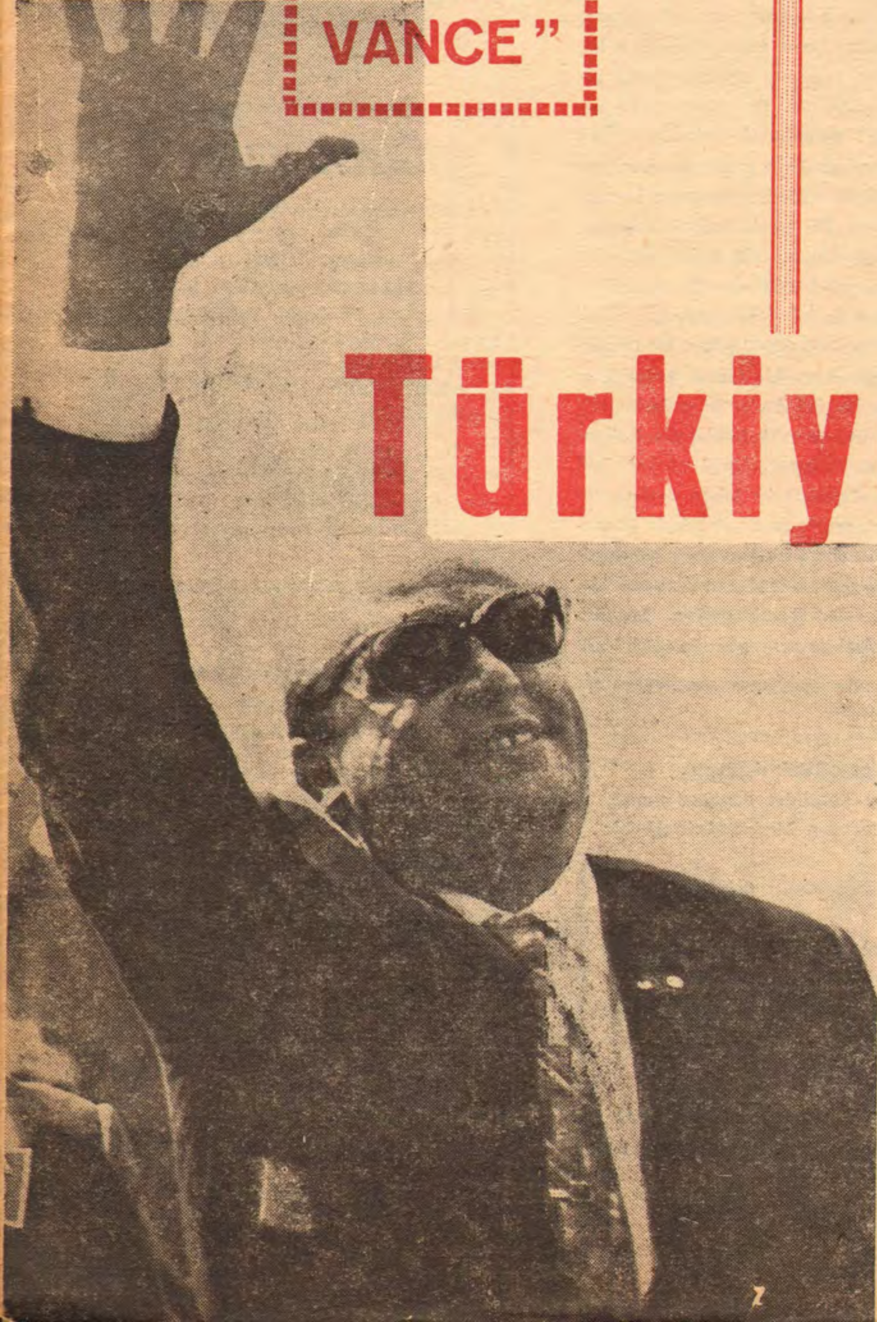

Teksastaki ADAM

AYDINLIĞIN içinden

Kıbrıs , Türkiye ve Teksastaki Adam

İŞİN BAŞI

Daha önceki devreleri bir yana bırakıp, 1960 Londra ve Zürich Andlaşmaları ile başlayalım: Kıbrıs, self - determination (özerklik)'la yönetilecektir; Adada'ki «müslüman ve hıristiyan cemaatler» yönetime nüfusları oranında katılacaklardır. İngiltere, Yunanistan ve Türkiye bu yönetimin sürdürülmesini garanti etmektedirler (garantör devletlerdir).

Bu işin bu başından çıkan sonuçlar var: İki ayrı din, iki ayrı «cemaat» olduğuna göre, «din» kavgası da var. Bu, görünüşte (zahiri) bir neden de olda, yirminci yüzyılın şu ikinci yarısında pek gülünç. «Garantör devletler» sözkonusu olduğuna göre de, kendi kendini yönetmesi istenmesine karşın, bu Ada üzerinde bir takım çıkarlar, bir takım yabancı parmaklar var- «Çıkar» ın onursal ya da maddesel olması ayrı bir sorun.

DAHA'SI

Kıbrısta parmağı, çıkarı olan devletlerden biri, Andlaşmalara «resmen» değil de «gizlice» aykırı davranıyor; parmağının ucuyla katliamlara bile giişiyor. Derken, bir başka garantör devlet (Türkiye), Andlaşmaların verdiği yetkiye dayanarak «müdahele etmek» istiyor. Burada işler karışıyor işte. Dünya'nın ta öbür ucundaki bir devletin başı, ta Teksas'dan İsmet Paşa'ya bir mektup gönderip bir takım tehditler savuruyor ve müdahale etmemizi önlüyor. Bu devlet başı, başka bir devletin «hükümranlık hakları» na saldırma ve müdahale etme gücünü, yetkisini nereden alıyor?

SONRASI :

Son olayların burada açıklanmasının gereği yok. İki cümle ile, özeti şu: Adada'ki bir takım parmaklar daha da ileriye gidip azınlıkta olan ikinci «cemaat» i imha etmek yolunda cinayetlere vaşvuruyorlar- ki teşvik ve yardım gördükleri besbelli. Bunun üzerine, Türkiye Cumhuriyetinin en yetkili organı toplanıp, bu fiilî duruma fiilî durum yaratarak karşı konulması kararını alıyor; yürütme organına yetki veriyor. Gerçekten de, Türk ordusu ve kumandanları görevlerini yerine getirecek güç ve yetenektedirler; hazırlıklarını tamamlamışlardır; görev yapmanın heyecanı içindedirler. Dünya devletleri de bizden yanadır; Yunanistan'daki faşist cunta ise gölgesinden korkmaktadır. Üstelik, öbür komşularının da tehdidi altındadır.

Ve... yine Teksastaki adam bir temsilcisini gönderiyor; bir takım pazarlıklar yapılıyor ve her iki devlet şu yada bu yolla kendi «hükümranlık haklarını» kullanmaktan alakonuluyor. Nasıl oluyor bu?

Çünkü, Teksas'taki Adam ve başı olduğu devlet, dünyanın her yerinde (barışsever görünerek) çeşitli oyunlar oynamaktadır. Barışsever olmadığının ispatı da, Vietnam'da işlediği cinayetler, insanlık suçlarıdır. Asıl amacı, emperyalizmini yürütmek, soygunlarını sürdürmektir. Bunun için de her çeşit taktiğe, yönteme başvurmaktan kaçınmaz. Barışsever görünüp dost görünüyor, Türkiye'de olduğu gibi kendi sözünü dinletebilecek yöneticilerin işbaşına gelmesi için çalışır... Sonra da mektuplar gönderir, arabulucular gönderir.

Ve... anlaşılmıştır ki, Teksas'taki adamın temsilcisine hoşgeldin diyen, Birleşmiş Milletlerin arabulucusunu değil de bu temsilciyi dinleyen bir hükûmet işbaşındadır. Böyle oldukça da, Türkiye onurunu ve daha pek çok davâlarını kaybedecek; Emperyalizmin bir karakolu olacaktır.. «NATO ittifakı» gibi yutturmacalar dahî bu emperyalizmin getirdiklerindendir.

O halde, her zaman belirttiğimiz gibi ilk hedef emperyalizmdir; emperyalist güçlerin ve işbirlikçilerinin yurttan atılmaları, yönetici mevkilerinden uzaklaştırılmalarıdır.

Yoksa, işte böyle olur. Ta... Teksas'taki adam, Ortadoğu'daki Türkiye'yi parmağının ucunda oynatmak ister.

Alpay KABACALI

Ciltlerimiz

Ciltlerimiz içinde Gerçekler Postası'nın 4-12. sayıları ve 1966 da bir sayı çıkan AYDINLIK dergisi yer almaktadır. Gerçekleri, toplumsal olayları ve sanatı eskimeyecek yönleri ile veren bu on sayı, çağımıza bakarken elinizin altında bulunması gereken önemli bir belge niteliğindedir.

(P. K. 1116 - İstanbul) adresimizden 15 liralık havale gönderilerek istenilebileceği gibi yandaki sendika adresimizden de sağlanabilir.

Ne Kafa, Ne Kafa ..

Şu son Kıbrıs olayları bir çok gerçekleri de su yüzüne çıkardı doğrusu..

Bu güne kadar bir amerikalıya yan bakana hemen kominist damgası vuran, amerikalıyı tenkid edeni derhal vatan hâini ilân edenlerden büyük sürümlü bir gazete bile bu sayede biraz uykudan uyandı:

Hiç olmasa: «— Şimdi anladık ki Amerika gerçek dostumuz değildir.» deyip yanılmışlığını itiraf etti..

Ama gelgelelim Amerikanın Meclisteki ünlü hayranı Tekin Erer halâ aynı uykuda.. Bu hızlı yazar, gazetesindeki köşesinde - Tekziplerden yer kalırsa - halâ amerikalıyı tenkid edeni derhal vatan hâini ilân edenlerden büyük sürümlü bir

Hani Türkçede bir söz vardır, Hatırlayacaksınız: «Nato kafa, Nato Mermer.» diye. Sanki yıllar önceden, bugünü görmüşler...

Ayhan YETKİNER

GERÇEKLER POSTASI ★ Aydınlık Yayınevi'nin şimdilik ayda bir çıkardığı siyasal gazete ★ Sayı 13 Ekim 1967 ★ Sahibi, sorumlu yönetmeni: Alpay Kabacalı ★ İdare müdürü: Atilâ Yücelal ★ Yazışma ve havale adresi: P.K. 1116 - İstanbul, ★ Sayısı 1, Yıllık Abonesi 12 liradır ★ İlânlar pazarlıkla alınır. Özel görüşmeler için Çarşamba günleri 13,30 - 14,30 arası (Cağaloğlu Şerefefendi Sok. 28 No. da) BASIN - İŞ sendikasına gelinebilir.

Gazetemizin adı anılmadan yazı ve resim aktarılamaz. ★ Ankara Temsilcisi: Avukat Şanlı Aslangül (Denizciler Cad. Börekçi Han 4-31, Tel.: 11 80 71 ★ Dizgi ve baskı: Celikcilt Matbaası

"AMERİKAN YARDIMI"

Babiâlinin bazı kalemleri, bazı çarklardan yararlanarak Meclis'e girebilmiş dahi olsalar, satılmışlıklarını yerli yersiz belirtmeyi görev sayıyorlar. «Dostluk» maskeseni indiriverdiğimizde - ki bu maskeyi indirmekte, sosaylistlerin payı olayların ortaya koyduğundan da büyüktür - «düşmanlık» yüzünü bütün iğrençliğiyle gördüğümüz «Sam Amca» nın, kraldan çok kralcı geçinen savunucuları da işte bu satılık kalemler.

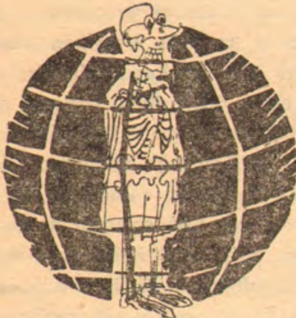

Akdeniz'de Türk donanmasının karşısına çıkacak olan 6. Filo'nun gelişinde, kendi satılmışlıklarına özel «wellcome» li yazılar yazanlar da, Amerikan yardımı almadan yaşayamayacağımızı ileri sürenler de bunlardır. Oysa, Amerikan yardımının ne mene bir yardım olduğu, «resmen» de açıklanmış oldu. Tabii, küçük bir örneği bu:

Sağlık Bakanlığı, bir bildirisinde Amerikan «süt tozlarından yapılan sütleri içen öğrenciler arasında zehirlenme arazı» tesbit edildiğini belirtip, «okullarda hazırlanan sütlerin içirilmesinin şimdilik durdurulması» nı istemiştir.

Amerikan uzmanları ile beslenme semineri yapıp halkı Amerikalıların ihtiyaç fazlası ve bozuk besinleri ile yani ilâçlı, kurtlu buğdaylarla zehirli süttozları ile ayakta tutmaya çalışan ilgililerin yargılanmasını istemek komünisıtlik sayılacaktır. Kendi doğal ürünlerimizin, petrolümüzün, madenlerimizin v.b. larının sömürüldüğünü ispatlamanın komünistlik sayıldığı gibi- «Amerikan yardımı» silâhları NATO ülkesi olarak, göstermelik için muhafaza etmek «hakkımız» ın bulunması ve de bunu yazmanın komünistlik olması gibi...

Her çeşit Amerikan uşakları da, soygunlara bilerek ya da göz yumarak âlet olan ilgililer de hesap vereceklerdir yine bir gün! Amerika ise, sadece baştan defedilecek bir belâdan ibarettir.

DÖRTLÜKLER

MUTLAKA TUTACAKLAR

Hapiste de kapıma hafiyeler dikilir,
Ne esrarengiz haber uçururlar kimbilir?..
Ne petrol, ne de vatan satmadımsa da mutlak
Jurnalcılar çok gizli «bir şey» imi tutacak!..

NÂMİ KIRGIZ'A

Ne zevkler kalacak, bil ki ne keder...
Dünyada iyilik en büyük eser.
Yaşamak yolunda bir heves yetmez,
Can vermek yolunda bir nefes yeter.

Şadi ALKILIÇ

RUSSEL MAHKEMESİ

Ünlü düşünür Bertrand Russel'in kurduğu savaş suçları mahkemesi, çalışmalarına Kopenhag'da devam etmiştir. Bilindiği gibi, TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, bu mahkemenin üyelerinden olup aynı zamanda tahkikat komisyonu başkanıdır. Ancak, Kıbrıs'la ilgili çalışmalar dolayısıyla ilk günlerde mahkemeye katılamamış; ancak bir kaç gün sonra bu mahkemedeki yerini alabilmiştir.

Amerika'nın Vietnam'daki insanlık dışı hareketlerini inceleyen bu uluslararası mahkeme, tarihi kararını vermiş bulunmaktadır:

America, «genocide (kütlelerin imhası) suçu» işlediğinden dolayı, oybirliği ile mahkûm ve takbih edilmiştir.

aşık ihsanîden

Anayasa

A be sazım sosyalizme, şu fakir
Anayasa kapalı mı açık mı?
O dedi, bu dedi, bir de sen söyle
Anayasa kapalı mı açık mı?

Bilmiyorsan ayıp değil sor, ara
Sorup aramamak en büyük yara
Kitap okumamış kafasızlara
Anayasa kapalı mı açık mı?

Eşek eti yedirene, yiyene
Gâvur illerinde gezip giyene
Düzen iyi, böyle kalsın diyene
Anayasa kapalı mı açık mı?

Doğru yolu koyup eğri sapana
Bir vuruşta milyonları kapana
Kurtlu buğday ticareti yapana
Anayasa kapalı mı açık mı?

Hutbe çeken mebusların sözüne,
Süleymancı partilerin özüne
Öküz başlı ademlerin yüzüne
Anayasa kapalı mı açık mı?

Direniş

Anayasa raftadır. Çünkü, Anayasa ile teminata bağlanan bir takım hak ve özgürlükler nasıl çiğnenebiliyorsa, Anayasaya aykırı bir takım kanunlar da yürürlüktedir Örneğin «lokavt» ın Anayasaya rağmen, yasaya sığdırılması gibi; özel yüksek öğretim kurumları da Anayasaya rağmen yasallaşmıştır.

Anayasa raftadır ama, Anayasa'nın her ne pahasına olursa olsun uygulanmasını istiyen bir bilinçli gençlik de vardır. Özel yüksek okulların Anayasa - dışı olduğunu haklı olarak haykırmakta; bu gerçeği bu inanışını kamu oyuna duyurmak için - her şeye rağmen yasalara uyarak - eyleme girişmektedir.

Ve... işçi sınıfı da bilinçlenmektedir. Pek yakın bir gelecekte, Anayasaya aykırı «lokavt» kurumu, patronların yararına çıkarılan iş yasası ve kendini sömüren çıkarcı güçler gibi engellerin karşısına dikilecek; haklı davâsını haykıracaktır.

Dünyaya Tek Gözle Bakmayalım

Behzat Ay

Yıllarca Türk aydınlarına bir gözün kör, bir kulağın sağır olacak diye buyruk verenler, bu buyruklardan sapanları zindanlara atanlar, ne sağlayabildiler? Türkiye'yi ileri bir ülke mi yaptılar? Soygunlara, talanlara mı engel oldular? Hayır hayır! Yoksulluk ve yasaklar ürettiler boyuna.

Dış gezilerde, uçsuz bucaksız Orta Asya topraklarında insanoğlunun doğayı fethini, «Aç Çöl» ün nasıl «Tok Çöl» olduğunu, dünkü aşiretlerin sanayi toplumu düzenine sıçradıklarını gören bugünün yetkilileri, gördükleri gelişme karşısında düşündüklerini, duygularını sık sık belirttiler. Hatta Başbakan, «Bizim gazeteciler, gördüğümüz bu mükemmel şeyleri yazsınlar, duyursunlar ya...» diye beraberindeki gazetecilere de çıkışmış.

Toprağı, iklimi, suyu daha elverişli olan ülkemiz bugün niye böyle geri kalmıştır? Bu duruma düşmemizde suçlu olanlar kimlerdir? Atatürk'le Lenini kompozisyon ödevinde karşılaştıran ortaokul öğrencisi, kırmızı ışık altında gitar çalan gençler, uzay yarışında Rusya Amerika'yı geçti diyen Antepli, Türkiye'nin kurtuluş yolu sosyalizm diye makale yazdığı için tutuklanan Şadi Alkılıç, köfteci dükkânında memleket meselelerini konuştuğu için gene tutuklanan Orhan Kemal, sos yal adaletten sözettiği için cezalandırılan, sürülen, baskı altında tutulan öğretmenler değildir herhalde böyle geri kalmamıza sebep...

11 milyon nüfuslu Kazakistan'da 19 bin doktor çalışırken, 32 milyonluk ülkemizde fiilen çalışan 7 bin doktorun bulunması çok acıdır. Nüfusumuzun yüzde 60'ı okuma yazma bilmiyor. O Kazakistan'daki nüfusun yüzde yüzünün okuma yazma bildiğini öğrendik. Bu gerçeği kimden gizleyebiliriz şimdi. Yıllarca Orta Asya Türklerini kurtarma söylevleri çekenler, kendi ülkemizin halkını kurtarmak için neden çağımıza uygun düşecek düşüncelerini ileri sürmediler de, aydın jurnalcılığı yaptılar. O Orta Asya halkı ki, «siz kendinizi kurtarın» demektedir oralarda gezen yazarlar. (İlhan Selçuk'un yazısından öğrendim).

«İlköğretim mecburi ve parasız» demişiz, bugün iki buçuk milyon çocuğumuz okula gidememekte, gidenlerin babaları da kitap furyası karşısında şaşırmışlardır. Romanya gezisinden döndükten sonra yazdığı bir yazıda Yaşar Nabi, «Her öğrenci ders yılı başında okula gidince oturacağı sırada o yıl okuyacağı kitapların hepsini hazır bulur ve parasız olarak elde edermiş» diyor.

Bulgaristan'da incelemede bulunan Dr. Cevdet Aykan, Cumhuriyet Gazatesine yazdığı yazıda, «Bulgaristan Türkiye'ye nazaran daha yeşil, arazi daha iyi şekilde ve büyük oranda makineyle işlenmiş şehirler temiz ve düzenli. Her köyde elektrik, televizyon var. Sekiz yıllık eğitim mecburi. Genç neslin çoğunluğu lise eğitiminden geçmekte. İş değil, işçi bulmakta güçlük ler mevcut» demektedir.

Bizim köylerimizdeki 3 milyon 430 bin konutun 16.000'i çadır ve mağara. 200.000 konutun hiç penceresi yok. Hamam, helâ köylerimizde lüks sayıldığından hiç sözünü etmeyelim. 25.000 köyümüzde içme suyunun olmadığını da unutmayalım. Ve unutmayalım ki, topraksızlık, yolsuzluk, yoksulluk, işsizlik, güvensizlik ve her türlü hastalık Anadolu halkını perim perişan süründürmektedir.

Dünyaya tek gözümüzle bakmak, kulağımızın birini tıkamak yarar değil zarar getirmiştir ülkemize. Ve durumumuzdan yararlananlar olmuştur. Artık dünyaya iki gözümüzle bakmalıyız. Eleştirilerimiz objektif olmalı. Komşularımızla barış içinde yaşamak, bütün dünya halklarına saygılı olmak gözetilmesi gereken ilkelerimiz den biri olmalı. Sosyal düşüncelerinden ötürü aydın tutuklamaya da bir son verilmelidir artık. Aydın kıyımından vazgeçilmelidir Bir Boratav vardı, kürsüsü kaldırıldı, iş verilmedi, şimdi Sorbon Üniversitesinde profesörlük yapmakta. Muzaffer Şerif Başoğlu Amerikada profesör ve Dünyada sosyal psikoloji'nin kurucusudur. Niyazi Berkes Kanada'da profesör... Örnekler pek çok. Türkiye'den şu bu nedenlerle çıkarılmışlar, dışarda iyi iş bularak rahat rahat yaşamaktadırlar.

Başbakanlık, bakanlık, milletvekilliği, genel müdürlükler, bütün önemli koltuklar geçicidir. Devamlı olan yurdumuz ve halkımızdır. Çevremizdeki ülkelerden geri, kuru, bakımsız bir yurt bizi utandırmaktadır. Devamlı olan yurdumuzu bayındır,

(Devamı 15. sayfada)

JOHNSON'A HAKARET ETMEK

M. NURİ AYVALI

Adana'da yayınlanan Yeni Adana gazetesinin 2 Ekim 1967 günlü nüshasında, bir gün sonraki Akşam gazetesinde, Adana'da, Amerikan aleyhtarı bir mitingin düzenleyicileri Johnson'a hakaret ettikleri savı ile adalete verilmişler. Öyle yazıyordu adı geçen gazeteler.

Miting, son Harp - İş ve Nato - İş sendikalarının Amerikan işyerlerindeki giriştiği grevler sırasında, Amerikan arkerlerinin Türk işçilerine karşı giriştikleri insanlık ve ahlâk dışı tutumu pretosto etmek amacı ile düzenlenmişti. Mitingin düzenleyicileri TMTF ye bağlı öğrencilerdi. Hazırladıkları dövizlerde «Amerikalı it, defol git» diyorlardı. Konuşmacılar da Mustafa Kemal'in giriştiği ilk kurtuluş savaşını, o günün koşullarını, o günün hayinlerini anlatıyorlar; emperyalizmin nasıl sınırdışı edildiğini, bugün aynı emperyalist Amerikanın gıda yardımı, askeri yardım ve karşılıklı, karşılıksız yardımlar sureti ile, yani dost maskesi altında nasıl yurdumuza girdiklerini anlatıyorlardı. O günün düşmanla işbirliği yapanları ile bugünün düşmanlarla işbirliği yapanlarını karşılaştırıyorlar ve halkın ilgisini oynanan oyuna çekiyorlardı.

Johnson'a hakaret ettiği savı ile adalete verilen o üç TMTF. li genç gerçekte Johnson'a hakaret etmişmiydi, etmemişmiydi? bunu biz pek kestirecek durumda değiliz. Durum Adalete intikal etmiştir. Yalnız şu kadarını biliyoruz ki TÜRKİYEDE HAKİMLER VARDIR.

Ancak konunun yasalar önündeki durumu ilgi çekicidir. Bugün devletler arası hukuk litaratürüne geçmiştir ki bir ülkede, diğer bir ülke devlet büyüğüne hakaret bir takım hallerde sözkonusudur. Bir ülkede yasalar, hangi devletlerin büyüklerine hakareti yasak sayıyorsa, o devletlerde de beriki devletin büyüklerine hakaret yasaktır ve bir takım yaptırımları vardır. Örneğin, Amerikada Türk devlet büyüklerine hakarlt yasaklanmıssa Türkiyede de Amerika devlet büyüklerine hakaret yasaklıdır, yaptırımlara tabidir.

Amerikada Türkiyenin devlet büyüklerine hakaret etmek suç sayılmamaktadır. Milletler arası hukuk kuralları açısından Türkiyede de Amerikanın devlet ve hükümet büyüklerine hakaret suç sayılamaz.

Uygulama bu olmasına karşın Adana'da Türk işçilerinin üzerine köpek salan, Türk işçileri ile alay eden Amerikan askerlerinin yaptıkları insanlık ve ahlâk dışı tutumu protesto etmek amacı ile miting düzenleyen gençler, Johnson'a hakaret savı ile adalete çağırılmaktadırlar. Bunun anlamı oldukça büyüktür. Uygulama yukarda sözünü ettiğimiz esaslar içinde olacağına göre gençlerin adalete sevk işlemleri havada kalmaya mahkûmdur.

Kaldı ki bugün Amerika, Türkiyenin bağımsızlığına gölge düşürmesi bakımından oldukça üzerinde durulması gereken bir konu olarak belirmektedir.

Adana, İskenderun, Diyarbakır, Erzurum, Trabzon, Samsun, Konya, Afyonkarahisar, İzmir, Manisa, Karamürsel ve Ankara gibi illerimizde ve ilçelerimizde bulunan Amerikan üs ve tesisleri, oralarda dalgalanan bayrakları ile ulusçu güçleri, yurdundan ve yurttaşından yana olanları kinlendirmekte, hınçlandırmaktadır. Ama onlarla işbirliği yapan bir takım çevreler bundan zerre kadar alınmamakta, gocunmamaktadırlar. Hükümranlık haklarımıza gölge düşüren Amerikan üs ve tesisleri Türk ulusunun uyanık güçleri, gerçek ulusları, uyanmış işçi ve köylülerinin bağrında kanayan bir yaradır.

Amerikan askerleri Türk topraklarında, Türk yöneticilerinin haberi olmadan her istediklerini yapmaktadırlar.

Bize yardım adı altında verdiklerini Amerika, kendinin haberi olmadan, kendinin istemediği şekilde kullandırtmamaktadır. Onun için yaptığı para yardımı özel girişim sahiplerine verilmeli ve her mahallede bir milyoner türerken, bin yoksul da onunla birlikte türemelidir. Askeri yardım ise onun düşmanına karşı kullanılmalıdır.

Amerika, eğitimimizin içine girip, bizim ulusal eğitim ilkelerimizi dejenere etmek istemektedir.

Geri bir tarım ülkesi olarak kalmamızı sağlamak için türlü oyunlar oynayan ülke gene Amerikadır.

Bütün bakanlıklarımıza «müşavir» adı altında soktuğu ajanları aracılığı ile bütün devlet sırlarımızı bizim yetkililerimizden daha iyi bilen, bu bakımdan da kendi çıkarlarının tersine düşen eylemleri daha başlangıcında haber alan ve uygulanma dönemine geçmeden girişimi baltalayan gene o Amerikadır.

Bütün bunlar ve bunlara eklenecek daha bir sürü eylemleri ile hükümranlık haklarımızı zedeleyen, ulusal onurumuza dokunan, veriyor göründüğünün bir kaç mislini alan, yani bizi soyup soğana çeviren bu emperyalist ulus, dost maskesi altında düşmandır. Bunun böyle olduğunu ülkenin gerçek sahiplerine duyurmak, anlatmak en büyük vatan görevidir. Bu görevden kaçanların, birinci kurtuluş savaşında manda isteyenlerle, Yunanlılarla birlik olup Mustafa Kemal ordusuna silâh sıkanlarla, İngiltereye kaçanlarla, ulusal hareketin öncülerini bolşeviklikle niteleyenlerden hiç bir farkı yoktur. Bunun da halka böylece anlatılmasında ulusal çıkarlarımız bakımından pek çok yararlar vardır.

Silâhlı emperyalistleri ülkesinden kovmayı başaran Türk halkı, köpekli emperyalistleri de yurdundan çıkaracaktır. Çünkü saray, ağa, eşraf ve mütegallibenin emperyalistlerle işbirliği yaptığı zaman, Mustafa Kemal'in etrafında dış ve iç düşmanlara karşı cephe tutan ulus Türk ulusudur ve genellikle Anadolunun fakir fukarasıdır.

Amerikanın da yurdumuzdan çıkarılması işini gene o kaynaktan gelen, onurlu Türk halkı yapacaktır. Bu belki Johnson'a hakaret olur ama Türk ulusunun da onuru bu yolla kurtarılır.

CHE GUEVERA için

Siyami ÖZEL

Gün yeni ışıyordu
Sajama dağlarında
Elinde mavzer tüfeği
Durup durup «Ah!» diyordu
Che Guevera

«Ah!» diyordu
Tüm destursuz insanlara
Satılmışlara
Ve olanca öfkesiyle
Yere tükürüyordu

La Paz'dan U.S.A. lı bir rüzgâr esiyordu
U.S.A. lı bir kurşun yağmuru sonra..
On sekizinde
Tüysüz Pedro Gonzales gülüyordu
Şakağında kırmızı bir Santa Cruz gülü
Ve gözleri Mollendo körfezinde
Hayata doymadan
Ölüyordu..

Bir nehir kıyısında
U.S.A. lı bir avcı kolu
İlerliyordu..
Halkların özgür yaşayışına
Onuruna, ulusal bağımsızlığına doğru

Derken bir yaylım ateş
Bu kez Alfonso devriliyordu
Hani o baharda
Anlamlı bir savaş uğruna
Nişanlısı Dolores'ten ayrılıp dağa çıkan
Esmer çocuk..

Che'nin tanrısal yüzü
Gündoğumunda öylece
Tunçtan bir heykel gibi
Duruyor,
Siyah sakallarına düşen
İki damla insancıl yaşı
Kimseler görmüyordu..

....

Ah kurşun, telli kurşun
Ne ettin böyle
Ne ettin böyle telli kurşun?
Ruarez'in gitarları sustu birden..

Ve bir sabah radyoda, erken:
— Guevera öldü! dediler
Sajama dağı eteklerinde
Elinde mavzer tüfeği
Yüzünde mutlu bir inanç..
Che Guevera
Halkların mutluluğu
Ve ölmemesi için özgürlüğün
öldü..

öğretmen kıyımından bir örnek

Ahmet AYDINER

Siirt'te iki yıldan beri en güç koşullar altında görev yapan ilköğretim müfettişi Behzat Ay da kıyım makinasının hışmına uğramıştır .

Geçen yıl iki bakanlık müfettişi Siirt'e gider. A dan Z ye kadar soruşturma kurallarını çiğneyerek bir soruşturma yaparlar. Behzat Ay'a sordukları soruları okuyalım:

1 — Yön, Varlık, İmece gibi dergilerdeki yazılarınızda memleketimiz ve halkımız uçurumdan uçuruma sürükleniyor, köylümüzün ifade edilemeyecek kadar perişan olduğunu yazmanızdaki maksadınız;

2 — Büroya gelen ziyaretçilere, köylü sefalet içindedir. Can, mal güvenliği kalmamıştır. Bu durum bu gidişle düzelemez dediğiniz;

3 — Öğretmenle ebenin maaşını kıyaslayarak (Sosyalizasyon bölgesinde çalışan yeni mezun ebe 1200, öğretmen ise 380 lira maaş alır) **öğretmenlerin hakkı verilmemiştir şeklinde konuştuğunuz, köylülerden EMEKÇİ diye bahsettiğiniz;**

4 Dışardan ilkokulu bitirme sınavlarına girenler için, bunlar okumadılarsa suç kendilerinde değil, devlettedir dediğiniz;

5 — Ülkemizin geri kalmış bir ülke olduğunu, bu durumun bu gidişle düzeltilemiyeceğini de söylediğiniz;

6 — İmece, Varlık dergileri ile «Köy Öğretmenlerine Mektuplar» adlı kitapları öğretmenlere salık verdiğiniz;

7 — İşçi iktidarı bulunan hükümetlerin daha adil hareket ettiğini ve 1970 de İşçi Partisinin mutlaka iktidara geleceğini söylediğiniz iddia edilmektedir. İddiaları cevaplandırınız.

Müfettiş Mehmet Tan — Müfettiş Adil Güneri

Bu soruşturmadan, üstünköprü ve alelâcele yapılan soruşturmadan sonra aradan yedi ay geçiyor.

Behzat Ay

Tam yedi ay sonra Behzat Ay'ın şişkince dosyası (Dosyanın içinde yazarın Remzi Kitabevi yayınları arasında çıkan **DOR ALİ** adlı romanı da olduğu halde) Siirt Valiliğine geliyor. İl İdare Kurulu men'i muhakeme kararı veriyor ve bu kararı Danıştay'a gönderiyor. Danıştay ikinci dairesince bu karar onanıyor. Ne var ki, bu onayın tarihinden tam onbeş gün sonra Milli Eğitim Bakanlığı Müdürler komisyonu hemen toplanıyor ve bir gerekçe göstermeden Behzat Ay'ın müfettişlik görevini kaldırarak Erzincan Valiliği emrine sıra beklenilen merkezler dışında görevlendirmek kaydı ile atanmasına karar veriyor.

Kıyımdan bir örneğin hikâyesini okudunuz. Şurası unutulmamalı ki, öğretmen düşmanları azıtmışlardır. Kendilerini de kurtaramıyacakları sonlarına doğru hızla koşmaktadırlar.

Köylerde gezileri sırasında ölümü göze alarak görev yapan ve iki kez ölüm tehlikesi atlatan Behzat Ay, size ne yaptı çok sayın müdürler, söyleyin ne yaptı?

Sizler ki, Bakanlıktaki kaloriferli odalarınızda «evet efendim» li, «beyefendim» li günler yaşarken, Behzat Ay, kar, fırtına, sel, eşkiya demeden katır sırtında Siirt dağlarında görev yapıyordu. Bunun için kıyıyorsunuz, öyle mi?

Size de kalmaz beyefendiler, beyefendililiter, size de!...

NOTUMUZ: Öğretmen kıyımı bütün şiddeti ile devam ediyor. Bu örneği yeter sayıp TÖS Trakya temsilcisi Ahmet Kaya Turan'ın, Mehmet Cimi'nin v.b. nın uğradıkları kıyımdan söz açmıyoruz.

"SÖMÜRMEYEN SERMAYE"

Naci SADULLAH

Bizim sayın Demirel'in birbirinden hoş nice türlü - çeşitli lâfları olduğunu hep biliyor sunuz.

Geçen gün dinlenmeye ayırabildiğim bir saatimde demlenirken:

«Acaba o birbirinden hoş nice türlü - çeşitli lâflar arasından şahsan benim en beğendiğim hangisidir?» diye düşündüm ve buldum:

Hatırlıyacaksınız, hani «Ecnebi sermaye sömürücüdür!..» demişlerdi de Demirel onu diyenlere kendisine yaraşır nefasette bir cevap vermiş ve aklımda kaldığına göre, işte şunlara benzer lâflar etmişti:

«Efendim bir de ne diyorlar, ecnebi sermaye sömürücü olurmuş!..» «E, nâpçaz?» «Bizim paraya ihtiyacımız olduğu halde, bizi maazallah sömürüverir diyerek ecnebi sermayeden yararlanmıyacak mıyız?»«Elbette yararlanacağız..»

«E, öyleyse n'âpçaz?

Biz de ecnebi sermayenin sömürmeyenini bulcâz..»

O gün kendi kendime yaptığım yarışmada Demirel'in türlü - çeşitli sözleri arasında, işte bu sözleri kazandı. Bence rekor bu sözlerde.

Ve bence, bu sözlerin üstünde bir mizah yapabilmek, Bernard Shaw'dan Aziz Nesin'e, ya da Tomaskrey'den Adnan Veli'ye kadar hiç bir yazarın elinde değildir...

«Nâpçaz? biz de ecnebi sermayenin sömürmeyenini bulçâz!..»

Kolay bulunur, kolay söylenir lâf mı bu?

Benim, iktisadi konuda okuyabildiğim bütün bilimsel kitaplardan öğrenebilmiş olduğuma göre, «sermaye ister ecnebi, ister yerli olsun, doğmasının, yaşamasının, gelişip serpilmesinin tek gıdasını sadece sömürmekten alır.

Zira, sermaye sömürmezse, sermaye olarak yaşıyamaz. Tıpkı meme emmeyen bir çocuğun yaşıyamıyacağı gibi!.. Bu yüzden de sömürücü olmayan sermaye bulmak demek, meselâ:

Genç, güzel bir kadının koynuna sokulup da çapkınlık yapmıyacak bir zampara bulmaktan farksız bir iddiadır- Demirel ise rahat rahat:

«İşte biz bunu bulcaz..» diyor.

«Acaba hazret yeryüzünün müesses bütün iktisadi kanunlarını temellerinden yıkıp sermayenin bu misli görülmemişini nasıl, nereden bulabilecek » diye de uzun uzun düşündüm.

Zira iş, düşünülmeyecek gibi değil. İddiayı ortaya atan rasgele bir kimse olsa, gülüp geçsek. Ama iddiayı ortaya atan adamın cebinde yüksek mühendis diploması ile bir koskoca memleketin başbakanlık makamına gelebilmiş bir kimse ise, evvelâ ne kadar çok gülsen, sonra uzun uzun düşünmeye ister istemez mecbur, mahkûmsun!..

Şaka değil:

Hem sermaye bulunacak, hem üstelik bu sermaye ecnebi olacak ve de daha üstelik, bu ecnebi sermaye sömürmeyecek bir sermaye olacak!..

Gel de gülme! Ama gel de düşünme bakalım!..

Acaba nereden, nasıl bulunabilir bu çapta antika, bu çapta misli görülmemiş bir sermaye?..

Fakat inanır mısınız? Ben düşüne düşüne onu da buldum. Bütün bilimsel iktisat kitaplarının temel ve müşterek iddialarına rağmen sermayenin sade sömürmeyeni değil, hattâ üstelik son derece insafsızcasına sömürüleni bile var:

Nitekim, işte size açık adresi de veriyorum:

«Sayın Bayan Lüks Nermine müracaat oluna!»

Nicelikten Önce Nitelik

Ahmet KÖKLÜGİLLER

Yeni öğretim yılına, her yıl olduğu gibi, bu yıl da parlak söylevlerle girdik. İlgililerin söylediklerine göre, bu yıl eğitimde «reform yılı» olacaktır. Öğretmenler, yarınlarından endişe etmiyecekler; gerekli «huzur» sağlanacaktır. Verilen bilgilere göre, yeni bir çok okullar açılmış, eğitim kadrosu mesleğe atılan yeni öğretmenlerle genişlemiştir...

Söylenilen şeylerin doğru olmasını candan dileriz. Ne var ki, bunlar yıllardan beri söylenegelmiş, kalıplaşmış söylev örnekleridir. Örneğin, daha yeni öğretim yılının ilk günlerinde basına yansımış haberler, «öğretmen kıyımı» nın sürüp gitmekte olduğunu göstermekte, söylevleri «tekzip» etmektedir.

Önce şunu belirtelim ki, şurda ya da burda çeşitli okullar açılabilir, yeni öğretmenler mesleğe girebilir. Önemli olan bu değildir. Bizce önemli olan Türk ulusal eğitiminin «tüm Türk yurttaşlarını içine alan ekonomik ve sosyal kalkınmamızın kısa zamanda gerçekleştirilmesine yarıyacak gerçekci kişilik kazandırıcı, işe dayalı ve üretici bir eğitim sisteminin bütün dallarıyla etkin çabalarda bulunacak» bir niteliğe kavuşturulmasıdır. Önemli olan, Türk ulusal eğitimini ,günlük siyasal dalgalandırılmaların dışına ve üstüne çıkarmak, eğitime yüzde yüz bir «uluusal» nitelik kazandırmak; 1946 dan önceki çizgisine oturtmaktır. Eğitime, gerekli olan «devrimci» ve «hümanist»» rengi verebilmektir. Önemli olan «nicelik» değil, «nitelik» tir eğitimde. Yabancı eğitim uzmanlarının plânladığı bir eğitimde, elbette üzerinde durduğumuz nitelikler olamaz. Bütün illerde, ilçelerde ve köylerde okul açılsa, okullar öğretmenle dolsa, kendisinden beklenen niteliklerden yoksun olan bir eğitim örgütünün, ulusal kalkınmaya bir katkısı düşünülemez. Mevcut eğitim düzeninin baş özelliği, tüketici adam yetiştiren kurumlar olmasıdır. Onun içindir ki, bunca okumuş insan, kendisinden beklenileni verememektedir.

Türk öğretmenleri, eğitimdeki amaçsızlıktan ya da, saptanmış amaçların gerçekleştirilmemesinden, uzun zamandan beri şikâyetcidir. Bu konudaki görüş ve düşüncelerini, meslek örgütleri olan TÖDMF ve TÖS'ün çeşitli kurultay ve toplantılarında dile getirmişler, rapor olarak ilgililere sunmuşlardır. Özellikle, Türk eğitiminin nasıl olması gerektiği konusunda durulmuştur. Bunlar, açık seçik ortaya dökülmüştür. Yeri gelmişken, şurda bir kez daha üzerinde duralım bunların. Türk öğretmenlerinin benimsemiş olduğu eğitim ilkeleri şunlardır:

1 — Sınırlarımız içinde herkese devletçe eşit eğitim imkânı sağlanmalıdır.

2 — Eğitimde tek yol, gösterici bilim ve deneydir.

3 — Eğitimi, bütün yurt yüzeyine yaymak esastır.

4 — Eğitim, kuramsallıktan uzak, hayata etkin, emeğe saygı duyan ve üretici nitelikte yurttaşlar yetiştirmelidir.

5 — Eğitim, ileri ve yeni atılımlara götürücü olmalı ve ulusal kültürümüz bu yönden değerlendirilmelidir.

6 — Eğitim, insanlık, insanlık onuruna bilinçli, özgür düşünceli ve kişilik sahibi yurttaşlar yetiştirmelidir.

7 — Eğitim, yurt sorunlarına ilgi duyan, topluma karşı sorumluluk duygusu taşıyan, çalışkanlık ve dürüstlüğü ahlâk kuralı sayan, yasalara saygılı, yürekli, haklarını savunur ve özgeci yurttaşlar yetiştirmelidir.

8 — Eğitim, insanda yaşama sevinci yaratacak bir güzel sanatlar anlayışı kazandırmalıdır.

9 — Eğitim, herkese istidat ve kabiliyeti yönünde ve ölçüsünde verilmelidir.

10 — Eğitim, araştırıcı, yaratıcı ve yapıcı zekânın hayat sorunlarını çözmekte etkin bir duruma gelmesini sağlamalıdır.

11 — Eğitim, hayatın her döneminde her yaştaki insana ilgi duyacağı istidat ve yetenek gösterdiği alanda ilerlemek, yeteneklerini geliştirmek, yaratma ve üretim gücünü artırmak olanaklarını verecek şekilde toplum ihtiyaçlarına yöneltilmiş olarak düzenlenmelidir.

Türk ulusal eğitimine, bu nitelikleri verebiliyor muyuz, işte o zaman bir «reform» dan söz edilebilir. Kalkınmamız için o zaman bir güvence olabilir eğitim.

Unutmayalım, nicelikten önce nitelik gerek!...

Bilinçsiz Savaşçıların Türküsü

— I —

Dur hele, dur bi yol
kaçmak korkmak değil mi? Korkmak
bizim için değil çünkü o
otur şöyle, gel, toprağın üstüne
toprak mı dedim
Bak sana bitkilerimizi anlatacağım
meyvaya gebe kalıp
sancıdan ölen ağaçlarımızı,
yollarımızı, kadınlarımızı
öküz boyunduruğundan
kağnı tekerlerine gerilmiş.
Mesih ne der?
Çarmıha mı germişler İsa'yı,
kutsal mıymış O, Peygamber miymiş?

Biz çarmıhta doğduk
öldüğümüzü bilmiyoruz
Şimdi ne demeye gelir bu, insan mıyız?
Peygamber değiliz biliyoruz
yama üstüne yama giysilerimiz
ve yarılmış ellerimiz
kara nedir sözlüklerimizde
anlamdaşı
doğunun, Anadolu'nun
dur hele! Korkma
yarılmış ellerden
çatlamış topraklardan
hem hiç hayalet geçmedi mi
senin çocuk dünyandan?
Korkma! Bunlar hayalet değil
insanlarımız.

Yorgunuz, acılıyız
damağımızda dokuz yüz yılın kuraklığı
bir buruk sancı atan yüreklerimizde
ve toz'u derin çizgileri silince
kaskatı Celâli analarının yüzleri
bakmışlığı yok kimselerin
onca yüz yıl adını duyduk
göz diye bir şeylerin
hiç mi hiç olmadı bize çevrilmişliği
Ve de tanrının
tanrının gözleri nerdedir bilir misiniz
görürseniz söyler misiniz
dokuzyüz yıldan arta kalan kırgınlığımızı
koyup bir kenara
ona küs olmadığımızı

Yağmur duasına çıkmışlığın oldu mu?
Göz yaşlarını bulut yaptığın
ekinlere bir bir yağdığın
ıslatılmış yavan tandır ekmeğinle
göz yaşını çiğnemişliğin
oldu mu senin?

Güney DAL

Kültür Emperyalizmnin İşçi

Kemal SÜLKER

İşçi eğitimine kültür emperyalizminin etsi, emperyalizmin özünde gömülüdür. Çünkü her ekonomik sömürü, beraberinde sömürücü kültürünü de getirir. Emperyalizm, ekonomik, politik, ideolojik bakımlardan var lığını sürdürmek için kültürle beyinleri «kirletir». Bu eğitim ve etkileri kendi kültürümüz de bir takım bozukluklar yaratır, hayatı anlama tarzımızda yanlışlar yerleştirir.

Emperyalizm, tekelci kapitalizmdir ve kendi tekelinde tutmak ister kültürü. Oysa tekelci kapitalizm, emperyalizm döneminde istediği kadar etkin görülsün ve etkin görüntüsüne kananlar çoğalsın, mutlaka yıkılıp gidecek, ölümünü kendi çelişkileriyle hazırlayacak ve yeni bir ekonomik düzene mutlaka yerini bırakacaktır.

Emperyalizm, işçi sınıfı içinde bir işçi aristokrasisi yaratır. Bunların aracılığıyla da etkilerini genişletmeyi başarır. Sömürü düzenini yürütmek, sürdürmek ve çöküşünü geciktirmek için ekonomik sömürü bir çok örgütleri kurarak, yaşatarak, besleyerek kendi büyük çıkarını korumağa özenir.

Sömürü düzeninin bu işleyişinin en az karşı konur olması için de eğitim kurulları nı deneti altında tutar. Çünkü eğitim, insanların oluşunu yoğuran, düşüncesine şeşkil veren, görüşlerini belirleyen bir mekanizmadır. Ekonomik sömürünün dayanağı kültürün sömürü düzenini ayakta tutan kollarıdır; basın dır, okullardır, sinemadır, radyodur, türlü yayınlardır. Özellikle işçi eğitimi alanıdır. Öğretim ve eğitim yoluyla yaşama ve düşünme alışkanlıklarımız bakımından farkında olalım, ya da olmayalım, bize yabancı düşüncelerin etkisi altında kalmışızdır. Çünkü emperyalizm hem ekonomik bakımdan, hem politik bakımdan, hem de ideolojik bakımdan varlığını sürdürmek için kültürü, insanların mutluluğuna değil, yönetilenlerin sömürülmesini rahatlıkla yapması eylemine yöneltilir. Bu bakımdan işçi sınıfının eğitim emperyalizminin etkisinden kurtularak özgürlüğe kavuşması tek başına, tek yanlı bir mücadele ile yürütülemez. Politik mücadeleyi göze almadan, ideoloji mücadeleyi yürütemez ve amacımız olan sömürüden kurtuluşu (ekonomik mücadeleyi) kazanamayız.

Toplum ve aldığımız eğitimin teorik esasları kültürümüzde bir takım kusurlar ve bozukluklar yaratmıştır. Hele işçiler bu kültür kusurlarından kendilerini birer birer kurtarmak zorundadırlar. Bileceklerdir ki; her şey olduğu gibi yerli yerinde kalmamaktadır; şekil değiştirmektedir. Her şey hareket hâlindedir. Oluş ve geçiş hâlindedir. Her şey gibi fikirler de değişmekte ve gelişmektedir. Hayat, birbiriyle ilişkileri olanların birbirine etkileri ve tepkileriyle yeni bir hayatı hazırlamaktadır.

Tekelci kapitalizm, ölümün başlangıcına ulaşarak emperyalizm olunca, toplumların gelişmesini önleme çabasına girişir ve her yerde tutucu, gerici unsurları ayakta tutmaya onlara yeniliğe karşı savunacakları geri fikirleri ve akımları araç olarak vermeğe başlar. Artık emperyalizm, toplumların gelişmesini engelleyen tutucu bir güçtür. Bu güç; memleketimizde her alanda kendini göstermekte ve tutunmaya çalışmaktadır. Biz emperyalizmin işçi eğitimine yaptığı etkileri konu edineceğimizden öteki alanlara değinmeyeceğiz.

Kapitalizmin can çekişme dönemi olan emperyalizm aşamasında burjuva sınıfının özellikle gözettiği bir eylem vardır:

İşçi sınıfı içinde küçük bir azınlığı mutlu kılmak, onları kendisine bağlayarak işçilerin devrimci hareketlerini çürütmeğe çalışmak. Burjuvazinin maşası hâline gelen bu kişilere, bu işçilere işçi aristokratları da denmektedir. Memleketimizde ise bunlara Sendika Ağaları demek daha yerli ve geçerli bir adlandırma olur. Burjuvazinin desteğini gören bir avuç sendikacı, artık işçi sınıfına yabancılaşmış, ne işçi sayılan, ne de burjuva olabilen bir takımdır. En hafif deyimle bunlar, kompradorların hizmetkârlarıdır ve ücretlerini işçiler öderler. Bunlar emperyalizmin işçi sınıfı içinden avlayabildikleri ilk kurbanlardır. Bunlar, işçi sıfatını yitirmemeğe dikkat ederek patronların çıkarları yanında yer alırlar, patronlarla dostluk kurduklarını sanarak içlerindeki ezilmişliği silmeye bakarlar. Sendikacılığı yozlaştırdıkları ölçüde işçi sınıfına ihanetleri artar. İhanetleri arttıkça tepkiler güçlenir ve bunun sonucunda sendika ağaları, kaba kuvvet ekiplerinin tertipçileri haline düşerler.

Bizde sendika ağaları, işçileri, özünü yitirmis işçi sendikalarında yığın hâlinde emir ve kumandaları altında tutmağa önem verirler. İşçi sınıfını, kendisine yabancı fikir, görüş ve sistemlerin savunucusu hâline getirmeğe çalışır, emperyalizmin kültür alanındaki temsilcilerinin birer maşası sıfatiyle yalan dolan makinası durumuna düşerler.

Kapitalizmin emperyalizm halindeki gelişmesi, emek - sermaye arasındaki menfaat çatışmasını da son derece keskinleştirdiği için sömürü düzenine karşı çıkan işçiler ve devrimci bir öz kazanan işçi örgütleri, karşılarında burjuvalardan önce sendika ağalarını bulurlar. Sendika ağaları işçi sınıfının uyanışını önlemeğe çalışırlar ve bazı reformlarla kapitalizmin bzukluklarının düzeltileceği görüşünü savunarak tutuculuklarını ört bas etmeğe kalkarlar. Aslında sözünü ettikleri reformların gerçekleşmesi için ciddi hiç bir mücadele yapmazlar.

İşçi aristokrasisi denilen varlıklı ve imtiyazlı emekçi halkasının ortaya çıkışı bir rastlantı değildir. Üretim güçlerindeki gelişmeler ve bu gelişmenin doğurduğu uzmanlaşma zorunluğu, işyerinlerlerinde bir takım işçilerin bulunmalarından kolayca vaz geçilmeyecek duruma gelmelerine yol açmış ve bunlara yüksek ücret ödemek gerekmiştir.

Bu arada işçi sınıfının örgütlenmesi, bu örgütlerin başına seçimle geçenlerin gücünü arttırmıştır. Bu güçlülük o yöneticilerin kendi görevlerinden ileri gelen ihtiyaçlar yüzünden işverenden sık sık izin alma isteklerine yol açmıştır. İşveren de kendi işyerinde çalışan o işçinin, başında bulunduğu örgütü denetim altına alabilmek için bu sendikacıya ilk anda müsait ve elverişl[i] rar görmüştür.

Bu işçi sendikası yönet[…] karlarına uygun davrandı[…] min korunması için, ekono[…] fında örülen eğitim ve kül[…] düştüğü sürece, kendi send[…] yöneticisi» gibi görünmüştü[…]

Burjuvazi bu elverişli t[…] dikası yöneticilerini kendi […] yan kültür ağına düşürmüş, […] mış ülkelerde bu işi başar[…] müştür. O kadar ki bu sen[…] rindeki yüksek gelirli uzman[…] teğini sağlayarak ücretli se[…] - bir iki istisna ile - açmışla[…] rer büro elemanı hâline gel[…] larının genel çıkarlarına k[…] yâni burjuvalaşmış sendikac[…] daya kapılırlar:

İşçi sınıfının sıkıntıla[…] için kapitalist düzen içinde […] mak...

Bu çıkmaz sokakta yoru[…] geri dönemeyenlerin çabala[…] yalizmin kültürü ile yabanc[…] kacıların gözlerini açmalar[…]

öz türkçe

Nâzım Hikmet

Gözleri biribirinden boyalarıyla ayırırlar. Ozanların ozan - sözlüklerinde gök gözler vardır ki, ışıltılı denize benzetilir; kapkara gözler vardır, yıldızlı gecelerden düşmüş iki parçadır denir; kumral gözler vardır ki erimiş altın pırıltısını içinde toplamıştır sanılır.

Benim ozanlığım kıttır. Güzel, gözalıcı buluşlarla konuşmasını beceremem. Gözleri, boyalarının pırıltısıyla biribirinden ayırdetmek sadeliğini yanan ve ışıldıyan gözlerin süsüyle süsleyemediğim içindir ki, onların arasında daha derin ayrılıklar bulmağa çalışırım.

Bence, gözler biribirinden bebeklerinin ve aklarının büyüklüğü, küçüklüğü, çeşit çeşitliliğiyle ayrılırlar.

Kocaman yassı bir akın içinde küçücük çivi başı gibi gözlerden - boyaları ne olursa olsun - ürke[…] nirim biraz.

Akları dar, bebekleri […] gözler bana kör, görmiyen […] karşısındaymışım duygusu[…]

Gözlerde en bakılacak [...] bebeğin arasındaki uygunl[…] ce.

Akı büyük, bebeği küç[…] küçücük bir delikten yeryü[…] nazlıkla, hinlikle bakan […] vardır.

Akı dar, bebeği büyük g[…] çık açılmış, ardında ışık […] karanlık bir pencere önün[…] ğumu sandırır bana.

Gözüne bak adamın […] bir atasözü var mıdır? Bi[…] Yoksa, onu da ben uydurdu[…] tir.

Orh[…]
Tan, […]

alizmnin İşçi Eğitimine Etkileri

...son derece keskinleştirdiği ...enine karşı çıkan işçiler ve ...kazanan işçi örgütleri, karşı...ardan önce sendika ağalarını ... ağaları işçi sınıfının uya...çalışırlar ve bazı reformlarla ...klukların düzeltileceği gö...k tutuculuklarını ört bas et... Aslında sözünü ettikleri re...kleşmesi için ciddi hiç bir ...lar.

...asisi denilen varlıklı ve im...halkasının ortaya çıkışı bir ... Üretim güçlerindeki geliş...menin doğurduğu uzmanlaş...yerinlerlerinde bir takım ...larından kolayca vaz geçil... gelmelerine yol açmış ve ...cret ödemek gerekmiştir. ... sınıfının örgütlenmesi, bu ... seçimle geçenlerin gücünü ...üçlülük o yöneticilerin ken...lleri gelen ihtiyaçlar yüzün...k sık izin alma isteklerine ...ren de kendi işyerinde ça...başında bulunduğu örgütü ...bilmek için bu sendikacıya ilk anda müsait ve elverişli davranmada yarar görmüştür.

Bu işçi sendikası yöneticisi patronun çıkarlarına uygun davrandığı, yâni kapitalizmin korunması için, ekonomik çıkarlar etrafında örülen eğitim ve kültür ağının içine düştüğü sürece, kendi sendikasının «fedakâr yöneticisi» gibi görünmüştür.

Burjuvazi bu elverişli tutumu ile işçi sendikası yöneticilerini kendi çıkarlarını koruyan kültür ağına düşürmüş, özellikle geri kalmış ülkelerde bu işi başarılı şekilde yürütmüştür. O kadar ki bu sendikacılar, işyerlerindeki yüksek gelirli uzman işçilerin de desteğini sağlayarak ücretli sendikacılık çığırını - bir iki istisna ile - açmışlardır. Böylece birer büro elemanı hâline gelen ve kendi sınıflarının genel çıkarlarına karşı gelen işçiler, yâni burjuvalaşmış sendikacılar yeni bir sev daya kapılırlar:

İşçi sınıfının sıkıntılardan kurtulması için kapitalist düzen içinde çözüm yolları bul mak...

Bu çıkmaz sokakta yorulunca, bunalınca geri dönemeyenlerin çabaları, henüz emperyalizmin kültürü ile yabancılaşmamış sendikacıların gözlerini açmalarına yarar. Birer büro elemanı hâline gelen, işyeri sendikası olan, işçi yöneticileri arasında işçi sınıfının bilinci ile donanmış devrimci sendikacılar ortaya çıkar.

İşte bu dönemde işçi opportünizmi kendini büsbütün ele verir. Kapitalistlerin aşırı kârları ve tekelleşmenin sağladığı büyük vurgunlardan sadaka biçiminde ayrılan paralar işçi örgütlerinin başına geçebilecek nitelikteki işçilerin kendi sınıf çıkarlarına karşı mücadelelerinin emrine tahsis edilir. Bu paraların bir büyük bir kısmı opportünist sendika ağalarının şahsi gelirleri arasına girer, öbür kısmı da kendilerine bağladıkları bilinçsiz işçilerin bir üst tabakasını teşkil eden ağzı lâf yapan, ya da kaba kuvveti ile bir çevrede ege menliğini kabul ettiren kişilere dağıtılır.

Bu mekanizma sonunda varlıklı hâle gelen, aşağılık duygusu ile dop dolu bir sendikacı takımının işçi hareketi içindeki emperyalist ajanları kadrolaşmış olur. Bu kadrolar, sınıf bilinci ile donatılmış, bilimsel sosyalizme eğilmiş ve bilimi kendilerine en etkin mücadele aracı kabul etmis olanlara karşı amansız bir savaş plânlarlar. Burjuvazinin eğitim yoluyla yozlaştırdığı sendikacıları para ile satın aldıktan sonra yürütülen bu plâna basit işçiler arasında farkında olmadan katılan yüzlerce ve yüzlerce işçi her zaman bulunabilir. Bu işçilerin katılması ile işçi aristokrasisi bir süre, ama bir süre devrimci işçi hareketini geliştirmekten alakoyabilir. Yakın tarih, işçi aristokrasisinin sayıca küçük olduğu ülkelerdeki devrimlerin daha çabuk gerçekleşmesi şansı bulunduğunu göster miştir.

İşçi aristokrasisinin gücü sanayileşmiş memleketlerde olumsuz etkilerini uzun süre göstermiş ise de geri kalmış toplumlarda sen dika ağalığı sanıldığı kadar devrimleri önleyici güçte barikatlar kuramazlar, kuramamışlardır. Ulusal kurtuluş hareketi gereğini sezen, sezebilen geniş işçi ve köylü sınıfları kolayca işçi hareketi içindeki burjuva ajanlarına cephe alabilmiştir.

Emperyalizmin yaygın kültür araçlarıyla bozulmuş ve satılmış sendikacıların teskil ettiği işçi aristokratları kapitalist düzenden kişisel çıkarlar sağladıkları için, kendi durumlarını korumağa öncelik vermektedirler. Bu öncelik verme, ister istemez emperyalizmin işine gelmekte ve kapitalist düzeninin bozuklukları ile ve bütün kirli işleriyle birlikte ayakta durabilme yıllarında sadece uzata bilmektedir. Burjuva saflarında eğitim gören bu tür sendikacılar yasayışları ile de burjuvaların kötü birer taklitçisi olurlar. Bu dönemde işçilerin de işverenleşmesini istemeğe koyulur ve sendikacıların işyeri yönetimine katılmasını savunurlar.

İşçilerin yönetimine katılacağı, ya da katılması mümkün olan organizasyonlara dikkatleri toplarlar. İşçi Yardımlaşma Kurumu gibi, işçi gıda pazarları gibi taksitle satış yapan yerler açılarak işçinin sınıf bilincinden yoksunlaşması, bozulması, yozlaşması yeni biçimlerle geliştirilmek istenir.

Bu; emperyalizmin yeni işçi aristokrasisi yetiştirme metodudur, işçileri oyalama, uyut ma oyunudur. Oysa işçilerin, aracıları çakararak biraz ucuza tüketim maddeleri almaları, İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve sigorta kurumunda, prodüktivite örgütünde bir iki sandalya sağlamaları, hatta ve hatta işyerinin kârından pay almaları aslında emperyalizmin daha yaygın ve daha rahat sömüre sömüre can verme anını kuvvet haplarıyla uzatmasın dan başka bir şey değildir.

Kurulması istenen ve bir kaç milyonluk sermaye konulacağı bildirilen İşçi Yardımlaş ma Birliği, ya da İzmirde kurulan işçi gıda pazarı, işçinin ekonomik durumunu düzeltebilecek midir? Hayır!

Kredi veya ödünç verme kurumları, ya da ucuza tüketim maddeleri satan yerler endüstrinin çeşitli dallarında ezilen, emeği sömürülen işçilerin ıztıraplarını dindirmez, aksine uzatır. İşçinin kendi sınıfının kültürü ile temasını geciktirir.

Gözden uzak tutulmaması gereken noktalar vardır:

1 — İşçiler tüketici olarak değil, üretici olarak bir çok haksızlıklara uğruyor, zarar görüyor, ıztırap duyuyor. Bu bakımdan işçiye bu yönden, ezildiği yönden, üretici yanıyla yardım etmek ve kurtuluşunu sağlamak gerekir.

2 — Üretim ilişkilerinin bugünkü düzeni ortalama ycretin ancak yaşamak ve çoğalmak için gerekli asgari ihtiyacı karşılayacak ölçüde tesbit edilmektedir. Bu ölçü, şu veya bu şekilde işçi yararına genişletilirse genişletilsin yine de saat rakkası gibidir ve işçiye devlet yönetimine geçme olanağı vermez.

İşçinin ezilmekten kurtulması, işçilere ucuz mal satan müesseseler kurmakla mümkün değildir. Ancak ücretle kâr arasındaki farkın kaldırılmasıyla sağlanır bu. Bu ise, işçi sınıfının öncülüğünde bütün emekçi sınıf ve tabakaların demokratik yoldan devlet ma kinesinin yönetimini elde etmesiyle gerçekleşir.

Emperyalist kültürün işçi sınıfından koparıp kendi emri altına alabildiği işçi aristokratlarının bu alanda mücadele etmek ye-

(Devamı 15. sayfada)

... türkçe

...âzım Hikmet

...biribirinden boyalarıyla ... Ozanların ozan - söz...k gözler vardır ki, ışıl...nzetilir; kapkara gözler ...lı gecelerden düşmüş iki ...r; kumral gözler vardır ...n pırıltısını içinde topla...

...anlığım kıttır. Güzel, gö...rla konuşmasını becere..., boyalarının pırıltısıyla ...ayırdetmek sadeliğini ya...ran gözlerin süsüyle süs... içindir ki, onların ara...lerin ayrılıklar bulmağa ...ları ne olursa olsun - ürkerim, tiksinirim biraz.

...zler biribirinden bebekle...rının büyüklüğü, küçük...eşitliliğiyle ayrılırlar. ... yassı bir akın içinde kü...şı gibi gözlerden - boya...

Akları dar, bebekleri kocaman gözler bana kör, görmiyen bir bakış karşısındaymışım duygusunu verir.

Gözlerde en bakılacak nesne akla bebeğin arasındaki uygunluktur bence.

Akı büyük, bebeği küçük gözler küçücük bir delikten yeryüzüne, kurnazlıkla, hinlikle bakan adamlarda vardır.

Akı dar, bebeği büyük gözler apaçık açılmış, ardında ışık yanmıyan karanlık bir pencere önünde durduğumu sandırır bana.

Gözüne bak adamın anla! diye bir atasözü var mıdır? Bilmiyorum. Yoksa, onu da ben uydurdum demektir.

Orhan Selim
Tan, 7.5.1935

Kapitalist İktidarın Propoganda Taktiği

Kâni ŞENGÜL

Hangisi olursa olsun bir sermaye partisi iktidara geçti mi artık tüm gücünü kullanarak oradan çekilmeyi hiç mi hiç düşünmemektedir. İktidar demek halkı, çalışanı kandırmak, uyutmak için bin dereden su getirmek demektir. Böyle olunca da, bunca okulsuzluğa, kasti eğitimsizliğe rağmen hızla uyanan halk yığınları sorunları daha açık ve net bir şekilde kavrayabilmektedirler. Sırtını sermaye ve sermayeciye dayayarak iktidara gelen bir siyasal örgütün propoganda yöntemini iyice eleştirmek, bu yöntemi halkın önüne sermek gerekiyor. Gerçekten sermaye gücü ile iktidar eden siyasal örgüt, felsefesi, görüşü, eylemi ve tüm temel ilkeleri ile birlikte toplum düzenine karşıt yönde bulunmak zorundadır. Az gelişmiş ülkelerde bu zorluk göze batacak kadar açıktır. Çünkü belirli bir azınlıktan güç alarak yapılmak istenen demokrasi, demokrasi, değil, düpedüz oyuncaktır. Demokrasi en klâsik tanımıyla halkın halk için halk tarafından yönetimidir. Az gelişmiş ülkelerin sermeyeye dayanık iktidar edenleri ilk defa bu tanıma aykırı bir rota içindedir.

Yönetici halk değil, azınlık sınıfının temsilcisidir. Yönetim halk için değil, belirli bir azınlığın, yararı, çıkarı içindir. Halk sadece bir makinedir. Bir türlü bozulmak bilmeyen, sağlam, dayanıklı bir oy makinesi. Ve bu makineyi sermayedarın satınalınmış çenesiyle her an yağlanmaktadır. Paslanmayışın, bozulmayışın nedeni budur. Fakat satınalınmamışların da bu satınalınmışlara karşı bir mücadele içinde oldukları bir gerçektir. Satınalınmamış, halkın yol göstericisi, uyarıcısı olanın bir tek ama ağır bir görevi vardır. Bu görev oy makinesini bozmak, işlemez hale getirmektir!.

Sermayeci sınıfın politik görüntüsü gayet basit bir propoganda taktiği içindedir. Gerçekten bunlar, kendileri seçildikleri takdirde örneğin propogandayı uyguladıkları yörede halkın yokluğundan en çok sıkıntı çektiği nesneyi ele alarak oy makinesi diye baktıkları halk kitlelerine yapılanvaadleri gerçekleştireceklerini ifade ederler. Derler ki, bu köyün yolunu, camiini biz yaptıracağız, elektriğini, suyunu biz getireceğiz. Bunu söyleyenler gerçekten zengin adamlar olduklarından halk bunların bu gibi işleri kendi ceplerindeki para ile yapacaklarını sanır. Örneğin kendi köylüsü Meclise girse «O zaten yoksul, bize ne yararı dokunacak ki?» der... Hatta Anadolu köylüklerinde şöyle lâflar edildiğini, köyleri tanıyanlar gayet iyi bilirler: «Bunlar nasıl olsa yiyicidirler. Her defasında başka birini seçmekle bir başkasının nemalanmasına imkân vermiş oluruz. İyisi mi doygun olanı seçelim de belki bize de yararı dokunur.» Bu kanıya karşı söylenecek tek söz vardır: Bunlar doymasını bilmezler. Seçtikçe yerler, yedikçe doyarlar, doydukça yerler...

Sermayeci sınıf partilerinin karmaşık olmayan propoganda taktiklerinin bir diğeri de şudur: Sermayeci sınıf partisi, iktidara gelip kapaklandıktan sonra, sosyopolitik ortam ve yapının doğal gereği olarak çıkmazlarla karşı karşıya gelir. Çünkü az gelişmiş ülkelerde iktidarlar dış yardımlardan medet umar, dolayısiyle de emperyalistlerin kucağına düşerler. İşte bu bocalama düzeni romantik anlatımlarla yavaş yavaş halka sindirilmeye çalışılır. Nabızlar yoklanır. Halkın direnişi yumuşatılır ve bu kez merhamet sömürücülüğü başlar. Şu anda çoğunca unutulmuş olan zamlar böylesine sinmiş, sessizce oturmuştur Yavaş yavaş donuk gelirlerin satınalma gücü düşmeye, gelirin mecali tükenmeye başlar. Bundan az gelirli yurttaşın çoğunca haberi bile olmaz. Örneğin en yakın gördüğü bakkalına, çakkalına bozulur. Oysa onlar bu düzenin en son halkalarıdır. Dolaylı dolaysız vergiler, tüccarın kaşla göz arasında fiyat yükseltmesi.. Bütün bunlar iktidar süresi grafiğinde yarıya kadar yumuşak yumuşak yükselir ve gelecek seçimlerin verdiği korku ile grafik çizgileri bu defa aşağıyı zorlamaya başlar.. Bu zorlayışların anlamı «Oy makinesi» ne kur yapmaktan başka bir şey değildir. Oyunu bilmeyen, tüm sömürüyü yutup yeniden sempati duymağa başlar, komprador iktidarlarına. Kimileri de bilmez görünerek alkışa öncülük eder.. Bu propoganda taktiğini iyice değerlendirebilmek için somut bir örnek üzerinde durmak gerekiyor. Gerçekten, Çalışma Bakanı bay A. N. Erdem'in son fetvası grafiğin aşağıya doğru kaymakta olduğunun bir işaretidir. Bakanın fetvasına köre «tahsilde bulunan işçi çocuklarına burs ve kredi verilecek, ayrıca yüksek öğrenim yapan işçi çocukları için de öğrenci siteleri inşa edilecektir.»

Aslında bu fetvanın hiç bir anlamı olmamakla, salt alçalan grafik çizgisini işaretlemekle birlikte, sınıf kavramı ile ürkenlerin itirafı olarak da ilginçtir. Demek ki ötedenberi sosyalistlerin iddiaları resmi ağızla doğrulanmış olmakta ve işçi çocuklarının süreklice mağdur kaldıkları, karşıt kavramdan da işçi olmayan mutlu azınlık çocuklarının refah içinde oldukları kısaca bir azınlık sınıfın bir çoğunluk sınıf üzerinde ekonomik ve sosyal baskı kurduğu anlaşılmaktadır.

Bay Erdem, ötedenberi uyguladıkları propoganda taktiğine değinmekten öte hiç bir iş yapmış olmamaktadır, bu beyanıyle. Ne münhasıran işçi çocuklarına burs ve kredi verilecek ne de yüksek öğrenim yapan işçi çocukları için öğrenci siteleri inşa edilecektir. Bunların tümü birden her zamanki palavralardan başka bir şey değildir. Strateji bellidir: Aman «makine» bozulmasın.. Ve makine mozulmadığı sürece bol bol plavra sıkılabilir. Koca bir ülkede bir vaadi gerçekleştirememenin envayi türlü gerekçeleri uydurulabilir..

Esasen bay Erdem'in beyanı üzerinde durmak, durup dururken çocuk gibi umutlanmak anlamsızdır. Ama, bir de sermayeye dönük iktidar partisinin propoganda taktiğine paralellik çizen adeta «onaylayıcı» pozisyonda bir başka kuruluşa dokunmak gerekiyor.

İKTİDARIN PROPOGANDA BÜROSU

Henüz uyanmamışların, halâ yutmakta olduğu işçiden, emekten yana görünen TÜRK İŞ Konfederasyonunun Genel Sekreteri Bay H. Tunç Bakan Erdem'in yutturmasyonunu onaylar gibi derhal avuçlarını açmış ve şak - şaklamağa başlamıştır Bu nokta ülkemizin geleceği bakımından gerçekten üstünde durulması gereken bir noktadır.

Türk - İş önce bir işçi kuruluşudur. Yani çalışanların, emekçilerin, emekçi sınıfının kuruluşu.. İktidar ise emekçinin iktidarı değildir. Sırtı sermayeciye, toprak ağasına dayalı bir kapitalist iktidardır.

İşçi örgütü sorunları ele almadan önce kendi sınıf bilincine ermeli, kısaca kendi sınıfını tanıyıp davranışlarını ona göre ayarlamalıdır. Bay Tunç'un Erdem'i onaylama beyanında açıkça anlaşılıyor ki işçi örgütü sınıf açısından değerlendirmiyor sorunları. Daha doğrusu örgütün yönetici organları... Şu halde, taban'la yönetici arasında bir bağlantı kurulmamıştır. Eylem ve davranış taban'ın zorlayıcı etkisi ile değil, yönetici grubun yutturmacası ile ayarlanmaktadır. Yani, yönetici grup kendi sınıfına ihanet pozisyonundadır. Bu durumuyla da iktidar partisinin propoganda bürosu olmaktan kurtulamamaktadır. Bay Tunç «Hükümetin işçi lehine olan bütün davranışlarını memnunlukla karşılarız» demektedir. Ama, hangi hükümetin davranışları diye kendisine bir soru sormamakta, kapitalist hükümetten işçi sınıfı lehine bir davranış olamıyacağı gerçeğini düşünmemektedir. İşte, sorunları sınıf açısından ele almamanın partiler üstü göstermelik politika ile yola çıkmanın doğal sonucu budur. İktidarların propoganda bürosu olmak. Sanki, emekçi sınıfı bu da bürosu olmak.

Kapitalist iktidarlardan işçi sınıfına hiç bir zaman olumlu davranış beklenemez. Çünkü bunlarda esas olan kapitalist sınıfın çıkarlarını kollamaktır. Emekçi sınıfın çıkarlarını da ancak sosyalist iktidarlar kollar. Kapitalist iktidarın propoganda taktikleri aslında oy makinesinin süreklice işlemesi yönündedir. Bunun için de kapitalist iktidarlar oy makinesini muhafaza edebilecek yan güçler bulurlar. Bu güçler, kapitalist iktidarların eylem ve davranışlarını kamu oyuna onaylatma yönünde faaliyet gösterirler. Doğruluklarını kabul ettirmek için bazen kapitalist iktidarlara çattıkları görülür. Fakat bu, elbet teki tamamen göstermeliktir. Sonucu etkileyen bir çatışma değildir. Hatta hattâ kapitalist iktidarların dış işbirlikçileri emlerle de ittifak halindedirler. Bu nedenle, proleterya sınıfına mensup olanların bu taktiklere iyice dikkat etmeleri, kendi ör-

peryalistlere karşı da bu yan güçlerin bazen cephe aldıkları görülür. Ancak bu da göstermelik olup aslında emperyalist güçgütlerini iyice kontrola almaları ve kapitalist iktidarları ayakta tutan yan güç niteliğine kavuşur kavuşmaz örgütlerini terketmeleri gerekir... Kurtuluşun bir başka yolu yordamı yoktur.

FİDEL CASTRO

HAPİSHANE NOTLARI

MARKS VE HUGO

Hangi «Napoleon» u okumağa başladın? Ludwig'inkini mi, yoksa Hugonunkini mi? Büyük'ünü mü, Küçük'ünü mü? Eğer Küçük'ü ise, şu anda ben de onu okuyorum. Ne benzeyişler!... Burada bize kazara bu konuda bir film gösterilseydi, büyük harflerle «her benzeyişin saf bir uyuşma» olduğu belirtilmeliydi (*).

Victor Hugo, Sefilleri ile beni anlatılamıyacak bir tarzda etkiledi. Buna rağmen, yavaş yavaş, aşırı romantizminden, ampullü stilinden ve bazan bilgiçliğinin can sıkıcı ve aşırı ağırlığından ötürü yoruluyorum. Karl Marks bu ayni III. cü Napoleon konusunda, şu adı taşıyan müthiş bir kitap yazmıştır; «Louis Bonaparte'in 18 - Brumaire'i (**)» Tarih'in bilimsel ve realist bir anlaşılışiyle tamamen romantik olan bir telif şşekli arasındaki çok büyük fark, ancak bu iki kitabın kıyaslanması ve yanyana konmasıyle anlaşılabilir. Hugo'nun şanslı bir maceraperestten başka bir şey görmediği yerde Karl Marks top lumsal tezadların kaçınılmaz sonucunu ve belirli bir anda egemen çıkarların mücadelesini görür. Tarih, biri için bir tesadüf, diğeri için de yasaların yönettiği bir gidiş tarzıdır.

Evet, Hugo'nun cümleleri bana, özgürlüğe karşı şairâne bir inançla, onun uğratıldığı saldırılara karşı kut sal bir isyanla ve onun mucizeli geri dönüşüne inanmaya karşı ümitle dolu olan bizim kendi nutuklarımızı hatırlatıyor (***).

1 Mart 1954

---

* Diktatör Batista'yı ima ediyor. (Mektupları sansürden geçiyordu).

** Fransız Devrim takviminde 23 Ekim - 21 Kasım arasındaki ayın adı.

*** Ortodoks Partisi mensuplarının, Castro'nun Movimiento (Hareket)yu hazırlamasından önceki nutukları.

JULES CESAR VE FRANSIZ İHTİLÂLİ

Jules Cesar, tıpkı Catilina gibi gerçek bir ihtilâlci idi; Tarih'in o derece saygıdeğer hale soktuğu Çiçeron ise, Roma'ya hâkim olan reaksiyoner oligarşinin cisimleşmiş şekliydi. Bu, Fransız ihtilâlcilerinin Cesar'ı lânetlemesine ve Brutus'ü de onun yüreğine aristokrasinin hançerini sapladığı için kutsallaştırmalarına engel olmadı. Fransız aristokrasisine meş'um darbeyi indirmiş olan bu adamlarda, Roma'daki Cumhuriyet'in Fransa'daki Monarşi olduğunu pleb sınıfının Cumhuriyet'e karşı ayaklanmasının, diğerinde burjivazinin Monarşi ile mücadelesinin karşıtı olduğunu anlayacak kadar tarih görüşü yoktu. Yani Galya'lılar arasından, fiilen ve pek haksız da olmadan yeni bir Cesar'ın çıkacağından şüphe edilemezdi. Apaçık olan bu noktada, Fransız ihtilâlcileri üzerindeki bu önemli Roma etkisinin nereden geldiğini her zaman düşünmüşümdür. Bu, bir Fransız Edebiyatı Tarihi'ni bir gün karıştırırken XVI. cı yüzyıl Fransız yazarlarından Amyot'un lâtince'den Plutarkh'ın Hayat ve Moral Eserleri'ni çevirdiğini öğrendiğim güne kadar sürdü. O Plutarkh ki, yüzyıllarca sonra Yunanistan ile Roma'nın büyük adamları ve önemli günlerine ait anıları, Büyük İhtilâl'in öncülerine yol göstermiştir.

27.1.1954
Isla de Pinos.

NÂZIM HİKMET ÜZERİNE
(Nâzım Hikmet'in şiirlerinde dünya görüşü olarak diyalektik materyalizm)
ZÜHTÜ BAYAR
ÇIKTI!
Genel Dağıtım:
HABORA KİTABEVİ
P. K. 6 — Beyazıt

KİTAP

«Fırtına Çocukları(*)»

Sabri SORAN

Fırtına çocukları'ndan biri diyor ki: «Göğüs göğüse bir savaştan sonra ölümü yenilgiye uğrattık, küçülttük onu karşımızda, kepaze ettik. Şimdi daha güç savaşa başlıyoruz. Bilimsel ve örgütlü acılara karşı savaşacağız. Güzelliği, insanlığı, özgürlüğü ve yurdumuzu eğer gerçekten seviyorsak bu savaşta da yeneceğiz. Şimdi hepimiz bu meydan savaşına hazırlanmalıyız...»

Kurşuna dizilen çoban kızı Maro'nun, kurşuna dizilmeden önce arkadaşına yazdığı mektubu bir kez daha okuyalım:

«Sevgili Evgenia, beni kurşuna dizeceklerini bilmedim de ondan giydim entarimi. Şu anda çıkarıp sana göndermem mümkünsüz. Eşyalarımın üstünde bir kutu vardır, hani içinde bebelerimin resimlerini saklardım. Kutunun dibinde üçbin dırahmi bulacaksın. Bu parayı al ve de kusura kalma. Vakit dar, elimden başka bir şey gelmez. Ama bilirim, iyi kızsındır sen; bunun için de daha çok üzülmüyorum. Hoşça kal...»

— Güle güle Maro, güle güle!. Yakında yine görüşürüz!.

Fırtına çocuklarını okuyup bitirdikten sonra şunları düşşündüm: Bu Acunda tedirgin olmamak, üzüntüsüz - rahat - soluk almak, mutlu yaşamak için kişioğlu'nun - insan'ın - çok şey, ama pek çok şey yapması gerekiyor. Yapıyor mu? yapanlar var. Yapanlara - Maro gibilere - bazan «kahraman» diyoruz. Gerçekten «kahraman» dır onlar. Çünkü kendi kişisel çıkarlarının çok ötesinde toplumun çıkarları için, tüm insanların mutlu bir yaşama kavuşması için çetin bir savaşı göze almışlar, bu yolda çeşitli işkencelere katlanmışlar ve ölümü - kurşuna dizilmeyi - gülerek, şarkılar söyliyerek hiçe saymışlardır.

Bakın Themos Kornaros ne diyor:

«Ölü savaşçı canlısından daha açık konuşur yaşıyanlarla, insanlarla. Korkunun ilk saldırışında insanlarda bir dalgalanma olabilir bir an için. Ama gene de insanlık hiç beklenmedik bir anda, dinamit gibi, ya da sessizce gelip kendisini gösterir...»

Bu «satır» ların altını mavi kalemimizle kalın kalın çizerken bir başka ses kulaklarımızda - beynimizde - sert yankılar yapmaktadır:

lâvdır ki kraterinden fırlar fırlamaz çevreyi yakıp kül eder. Uyuşukları uyandırır, öfkeleri ayaklandırır, karanlıklarda kurulan yapıtları aydınlatır. İnsanlık düşmanlarının rahat yüzü görmemeleri için hiç bir köşe bırakmaz.»

İnsanlık düşmanları... Hak ve özgürlük düşmanları, Mister Kemp'ler ve bunlara karşı gelen bir Bataryas, bir öğretmen Kapsalis, bir Andon, bir Stavro Usta, çoban kızı Maro... Bir tutukevinin sıkıntılı, ezici duvarları arasında geleceğin - «yarınlar» ın - mutluluğunu dokumakla «meşgul» ler.

İnanmış kişilere boyun eğdirmenin, onları dize getirmenin, onlara «evet, siz haklısınız, yaptıklarıma pişman oldum, beni bağışlayın» dedirmenin olanağı yoktur. «Cehennem Adası» diye anılan Makronisi Adası bile vızgelir onlara.

«Tırmanmamız gereken tepeye daha varmadık arkadaşım, bitmedi daha yokuş. Ama çıkacağız doruğa, yolu yok...» Böyle söylüyor Fırtına Çocukları'ndan biri, bir «kahraman», belki de çoban kızı Maro... Yolu yok, çıkacaklar doruğa, kurşuna dizilseler bile!.

Kim bu Themos Kornaros?. Haydari Kampı'nın önsözünde bu soruya şu karşılığı veriyor Nevzat Hatko: «Yunanlı biz yazar «Spinalonga» demiş, Girit'te ufak bir adacıktaki cüzzamlıların içine girerek onların hayatını yazmış, «Aynarozyada muhterem pederler maskesiz» demiş, ırgat olarak gittiği Aynaroz manastırındaki akla hayale gelmez skandalları, istismarı, ahlâksızlıkları yazmış, muhterem pederlerin gümrüksüz aldığı malları diğer gümrüğe tabi bölgelere nasıl kaçırdıklarını, dişi adına tavukların bile sokulmadığı o «mukaddes bölge» ye Kavala'dan nasıl yüzer genelevlerin getirildiğini, manastır malikânelerinde tarım işçilerinin nasıl sömürüldüğünü anlatmış; «doğu» demiş, Fransızlar zamanındaki Suriyeye giderek «yabancı lejyon» a yazılmış, sömürgecilerin bu korkunç köle yapma makinelerinin nasıl işlediğini anlatmış. «Haydari» demiş, elinizdeki bu kitabı yazmış. Sonra, sonra ne olmuş, bilmem. Bu kitap elime geçince hemen çevirmeye başladım. Vakit bulamadım yazarı hakkında yeni bilgiler edinmeye.»

«Düşünmek bir ateştir arkadaşlar. Bir Biz, pek basmakalıp olmasına aldırmadan, yukarıdaki soruya şu karşılığı vereceğiz: «Toplum sorunlarını derinlemesine kavramış, neyin ne olduğunu, nereden ne çıkacağını iyice bilen, insan tutkusuna bağlı bir savaşçı, çağımızın onur taşıyan kişilerinden biri.» Bunun altına şunu da ekliyebiliriz: «Ozan bir romancı.»

«Yeryüzünün en yüksek doruğunda, beyazlar giymiş, ışıklar içinde yüzen bir gelin var ve de işlemeli mendilini sallıyarak hayatın ışık kaynaklarına doğru yükselişini selâmlıyor. Bu gelin, yeryuvarlağın ruhu; söylediklerini duyamıyorum ama, şöyle konuşuyor muhakkak, Ben, ben'im işte!. Dünya gezegeni Azraili yenilgiye uğratan örgütlü us'u ben doğurdum!.»

Gelin ve örgütlü us... İşte şiir, bu, katı ve acı gerçeklerin ortasındaki şiir.. Ama sadece «şiir» deyip geçemeyiz. Gelin çok geçmeden, şu yazının mürekkebi kurumadan belki de kurşuna dizilecektir, örgütlü us'a gelince... Geleceğe güçlü kollarını uzatıyor Bataryas ve onun karısı çoban kızı Maro, öğretmen Kapsalis... Örgütlü us'u canlı görmek istiyorsanız eğer onlara bakın, yeter. Örgütlü us'u Gelin, ya da çoban kız Maro doğurmuştur ama «yarınların mutlu yaşamı» nı da bu örgütlü us doğuracaktır. Kurşuna dizilirken söylenilen şarkılar bunu duyuruyor bize «Güzeli insanlığı, özgürlüğü ve yurdumuzu eğer gerçekten seviyorsak... «Fırtına çocukları yurdunu gerçekten seven kişilerin romanıdır. «Ben toplumcuyum» diyerek göğüs şişirmenin ve bundan ötesine - yâni eylem'e - boş vermenin geçerli bir tutum olmadığı, böyle bir tutumun anlamsızlığı ve yararsızlığı bu roman'ı okuduktan sonra daha iyi anlaşılıyor.

Yunanistan'daki son değişikliği de gözönüne alırsak bir Yunan çocuğu, ulusunun bir yazarı olan Thomos Kornaros'un «düşünce» leri, «kahraman» larının diliyle ortaya koyduğu gerçekler ve öne sürdüğü çözüm yolları daha da üstün bir değer ve önem taşır. Savaş bitmemiştir ve kolay kolay biteceğe de benzemiyor. Daha çok Maro'lar gelip gidecek. «Cehennem» i cennet'e çevirmek için daha çok Bataryas'lar, öğretmen Kapsalis'ler kurşuna dizilecekler. Ama sonra... Sonra her şey değişecek, doruğa çıkılacak... Örgütlü Us »son ve kesin zafer benimdir» diye bağırmaktadır. Kaba ve kara güçler, insanlık dışı saldırılar bu sesi, Themos Kornaros'un sesini. Fırtına Çocukları'nın sesini susturamıyacaktır. Son ve kesin zafer Örgütlü us'undur.

— Entari için üzülme, güle güle Maro, güle güle!

YUSUF AHISKALI'nın ESERİ

Keçi Ayaklı Tanrı

Zihni Turgay ANADOL

Yusuf Ahıskalı, dik - sarp - yalçın kayalıklarda yumuşak tırnakları ile gezen Pan'ı insan yapmış ve onun tanrı gücünü insanlığın emrine vermiştir. Bu kuvvet, halkın sesi, halkın duyusu, halkın isteği, halkın direnci, halkın yüreği ve... tümüyle halk olmuş. Tanrılıktan göklere, rüzgârlara, sürülere, çobanlara hükmetmekten, emir vermekten vazgeçmek kolay değil Pan için. Tanrılık bu! Tanrılar insan olur mu? Yusuf yapmış bu destanda. Pan'ı tanrılık köşkünden çekip almış, onu yer yüzüne, insanların içine, asıl hayata indirmesini ve bunu yaparken şiir gücünü göstermesini bilmiştir. Onu sadece insan haline değil, ezilenlerin haykırışı, gücü, kuvveti, yağmuru haline getirmiştir.

İnsanlar, teker teker, kendi iç dünyaları ile, kendi felsefeleri ile birer tanrıdırlar... Ne kadar inkâr edersek edelim, sadece kendimiz tanrı oluveririz farkında olmadan. Yusuf Ahıskalı da, Pan'ın derisi içinde kendi hayatını, dolayısıyla idealistler âleminin iç dünyasını veriyor bu destanında:

İçimdeki yaşamaya yükseliş
Oh! En çilelisi
Özgürlük tehlikesi!..
ZEUS'ün verdiği ölüm değil bu
Kanın bozulup düşünceden
Gözlerinden yaş akmazsa da
Yüzünden keder akar

Yusuf, destanında bu kötü, bu pis, bu anlamsız korkaklıktan, bu sebepsiz yalnızlıktan kurtarıyor; içimizdeki bireyi tahtından koparıp kitlenin savaşına katılmamızı öğretiyor bize. Ve bunun ayrıca bir us olduğunu kafamıza vurmaktan çekinmiyor da. Ama kolay mı bu? Binlerce yıl göklerde hükmeden ,emirler yağdıran bir tanrıyı yere indirmek?

Bu destan ,aynı zamanda bir senfonidir, insan hayatının bir senfonisi... Bütün yükselişler, alçalışlar, duraksamalar, yılgınlıklar bezginlikler... Şehvetin, paranın, rahatın ardında kul oluşlar... Polis takipleri, işkence korkuları, kendi içine çekilişler... Sonra utanmalar, âr-u hayâ edip yalnızlıklarıyla savaşlar. Halka, kütleye karışmalar... Destanı okurken ürpermemek elden gelmiyor. André Gide «öyle bir şair olsun ki, okuyan herkes kendini onda bulsun» demiş. Burhan Toprak da, Yunus Emre için, Gide'in dediğini ben Yunus'ta buldum diyor. Ben de kendimi biraz keçi ayaklı tanrıda buldum... Vakit vakit yalnızlıklarıyla savaşlar. Halka, kütleye karışderler, gözyaşlarından utanmalar... Ve nihayet insanlığa yükselişler...

Ufukta gemisiyle
Bekleyen akşam sofrası
Hain suratlarda memleketin
Kenetleniyor dişlerin.

Seksen sayfalık bu kitap, bir idealistin, bir toplumcunun, bir halk savaşçısının faşist yönetimli toplum içindeki yaşantısının öyküsü... Nefes almak suç, iki arkadaşla konuşmak suç... ve insanlar kendi içlerine zorla itiliyor, zorla tanrı yapılıyorlar. Kolay mı bu tanrılıktan insanlığa yükselmek.

Tanrılıktan geldiğinden
Bir tuhaf kişisin de.
Bir boğaya benzetilsen
Ya öldürürler seni meydanlarda
Ya sen öldürürsün düşmanlarını savaşta..

Evet, ölmek ve ölmemek için öldürmek. Zor şey bu. Öyleyse çekil yalnızlığına:

Otururken kulübende
Bir kül tablası önünde
Bir çakmak
Bir lâmban var ya
Şuraya koy, bak
Olmadı.

Dünyada hiç bir şey yerinde değil
Dert çekenlerin hali gibi
Pakette sigara kalmaz
Ömür dediğin bu mu?

Ve Pan, kendini tanrılıktan sıyırıp insan dostlarının içine atar:

Ve şimdi bir adamsın, onurun var
Dolu dizgin yaşaman
Önünde ufuklar kocaman.

Pan, [illegible] haksızlıkla savaşır; halkla beraber, halkla yürek yüreğe, eller birbirine kenetlenmiş:

Özgürlük ne demektir anlıyorsun
İnsanlar didişmez
Yeşil yapraklar arasından rüzgâr geçer gibi
Bir barış havası her yerde
Dikenler bile otlar arasında kardeş gibi.

Yusuf Ahıskalı 1940 lardan beri kalemiyle, halktan yana, halk için döğüşmüş, bunun için de çok zor koşullar altında yaşamını sürdürebilmiştir. Onun bu destanındaki dram, bütün yurtseverlerin dramıdır. Yalnız, yazarken spontane olarak kaleme almış ve bir daha üzerinde durmamış.

Toplumcu geçinen ve adlarına anlamsızlar, manâsızlar, yeniciler, ikinci yeniciler diyerek ün salmağa çalışan nefessiz şairlere bu yapıtı şiddetle öğütlemeyi borç bilirim. Eserden ufak ufak parçalar, kesik kesik mısralar almak onun değerini belirtmekten çok uzak. Eser tümüyle okunduğu zaman insan kendi yaşantısındaki gölgesi gibi görecektir. Yusuf'u başarısından dolayı tebrik etmemek mümkün mü?

— Güle güle, hepinize güle güle... İnanın ki boşuna ölmediniz.

— Çileli tutkunuz, akan kanlarınız genç kuşakların umutlarını yeşertmektedir.

Daha ne diyelim?. Nevzat Hatko'nun temiz türkçesinden yazar'ın diğer yapıtlarını da bekliyoruz.

(*) May Yayınları, 302 sahife, Fiatı 10 lira.

Aşık İhsanî kimdir?

Âşık İhsanî hakkında çeşitli söylentiler vardır. «İhsani ile Güllüşah» yirminci yüzyıl Türkiye'sinin, çeşitli anlatımlara konu olan bir efsanesi olmuştur âdeta. Geçmiş yüzyılların Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Leylâ ile Mecnun... efsaneleri gibi. Fakat, muhakkak olan bir şey varsa, o da gerçek bir Âşık İhsanî olduğu ve eşi Güllüşah ile birlikte çeşitli sosyal olaylara karıştığıdır. Bunun da ötesinde, İhsani'nin güçlü bir halk ozanı kişiliğiyle kendini kabul ettiımiş olması gerçeği var.

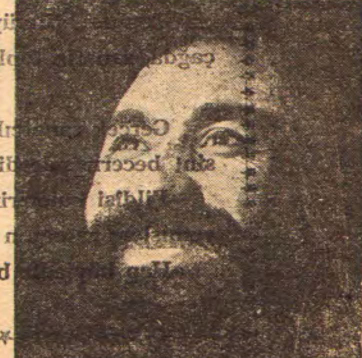

İşte yılların gazetecisi Ayhan Yetkiner'in yıllar yılı topladığı kupür ve belgeleri değerlendirerek hazırladığı «Âşık İhsanî kimdir» adlı eser, bize gerçek İhsanî'yi tanıtmakta; Âşık İhsanî hakkında söylenilmiş efsaneleri «gerçek» le birleştirip zevkle, ilgiyle okunacak bir belgeler dizisi sunmakta. Yalçın Çetin'in yaptığı kapak ise, tek kelimeyle, mükemmel.

Eşber SAN

Hikâye:

ÖFKELİ İMAM

Suat Derviş

(Geçen sayıdan devam)

Evvelâ camiye gitti, oradan kahveye, kahveden camiye, camiden kahveye; içinde sonsuz bir öfke... Konuşurken herşeye çattı; mekteplerden, kitaplara, spora, fezada yürüyenlere, bütün yeni icad ve keşiflere çattı. Parti münakaşalarına girdi. Akşam yemeğine de gitmedi... Hava bir sıcaktı ki.. gazete okudu, seçimlerde hangi partiye rey vermek lâzım geldiğini, hangisine rey verilirse cehenneme gidileceğini, dinleyenlere iyice anlattı.

Nihayet imam efendi evine gitmek için yerinden kalktı. Yolda, bir arsada iki karaltı gördü, ve hemen üstlerine doğru yürüdü. «Kimdir orada, bu karanlıkta işiniz ne..» Gölgelerden biri ötekinden ayrıldı, kaçtı. Diğeri duvarın dibinde kaldı. İmam efendi yaklaşınca Ayten'i tanıdı.

— Ne yapıyorsun burada, gecenin bu saatinde... sellafe seni... yüzünüzden mahallemize melekler inmeyecek...

Ayten «Aman bağırma imam efendi amca... babam uyanacak...» diye fısıldadı.

— Yanındaki oğlan kimdi?. Babanı ben uyandıracağım... dayak attıracağım sana... gel bakalım...

Kızın bileğini kuvvetli parmaklariyle yakaladı. Ayten debelendi.

Bırak beni efendi amca... Allah, Peygamber aşkına da yavaş konuş.

Tam evlerinin, arkasındaki arsada idiler, babasının uyanmasından korkuyordu.

— Sen Allahın, peygamberin ismini zinhar ağzına alma!.. burada kiminle beraberdin, onu söyle.

— Benimle evlenmek isteyen bir çocukla...

— Evlenmek isteyen kerata evleneceği kızı arsalara mı sürükler? evleneceklermiş... lâf, evlenmenin usulü bu mudur? Seni burada sıkıştırıyordu, kollarının arasına almıştı değil mi... sana böyle sarılmıştı...

Birdenbire genç kıza sarıldı.

— Aman efendi amca...

— Nerelerinden öpüyordu senin, söylesene... dudaklarından mı? gerdanından mı?...

Bunu söylerken kızın dudaklarını, gerdanını öpüyordu.

— Böyle öpüyordu değil mi?

Kızı öptükçe içine derin bir ferahlık çöküyordu. Kızın anasını da vaktiyle böyle öpmek istemişti. Keşke bunu yapmış olsaydı...

— Hangi oğlan seni öptü... kasabın oğlu değil mi?... Ben adam değil miyim, gençliğimde ben de bisiklete binemez mi idim... yanından geçerken kızların elini sıkamaz mıydım... sıkardım, sıkardım amma bende Allah korkusu var.

— Aman imam efendi amca, sendeki Allah korkusu bu mu ...

Bunu söylerken genç kız onun ellerinden kurtuldu.

— Beni babama götürmek ister misin imam efendi, dedi. Babamı uyandırmak, kızını erkeklerin öptüğünü ona bildirmek, öpenlere dayak attırmak ister misin?

Sonra birden ona sokuldu. Çok gençti amma yine de kadındı. Dudaklarını imam efendiye uzatarak:

— O çocuk beni yalnız dudaklarımdan öptü, dedi. Amma senin gibi öpebilen bir çocuğa ben daha rast gelmemiştim.

Şecaettin efendinin, tekrar dudaklarını öpmesine vakit bırakmadan bir kedi çevikliği ile kaçtı ve aralık bırakılmış bahçe kapısından içeri süzüldü. İmam efendi orada yalnız kaldı. Yalnızdı amma mes'utdu. Gökte binlerce yıldız vardı. Yıldızlara baktı, fezalara uçanlara hayran kaldı. Kanatları olsa kendi de uçacaktı. Parmakları tesbihinde: «Senin gibi öpen bir çocuk görmedim... senin gibi öpen bir çocuk görmedim... senin gibi öpen bir çocuk görmedim...» diyerek evine doğru yürümeye başladı. Arsadan sokağa çıkarken ayağına bir şey çarptı. Fenerin ışığında bunun bir top olduğunu gördü. Ayağı ile bir dokundu, sonra vurdu, arkasından koştu bir kerre daha vurdu, top havalandı, bir evin duvarına çarptı. İçeriden hiddetli bir ses: «Hay yetişmeyin emi, dedi. Bu saatte de mi top oynuyorsunuz?...»

Şecaettin efendi: «Ne olurmuş yani, diye fısıldadı, öfkeli cadı sen de..»

Komşular imam efendinin top arkasından koştuğunu görmüş olsalardı ne demezlerdi acaba...

İçi ferah, gönlü ferah, dünya ile barışık, parmakları tesbih tanelerinde, «Senin gibi öpen bir çocuğa rast gelmedim.» diye, tekrarlıyarak evine gitti.

GERÇEKÇİ GÖRÜNEN SOYUTLAR'A

I

Soyut sanatınızla toplumculuğunuzu nasıl bağdaştırıyorsunuz?

İlk görevi milyonlarca bilinçsizi bilinçlendirmek olan, tarihsel yükümleri olan bir azınlık, azınlık içinde bir azınlık olarak; bu azınlık içindeki azınlığın en azınlıktaki okurlarını yaratmaya çabalayan sizler, toplumsal ya da sanatsal görev yaptığınızı da kabul ediyor musunuz?

Bir yandan Nâzım Hikmet'i usta sayıyorsunuz, öteyandan «soyut sanat» yapıyorsunuz. Bunu Nâzım'la, Nâzım'ın sanatıyla nasıl bağdaştırıyorsunuz?

II

Sanatın hiç bir zaman halkın bütününe inemediği her zaman ilgilileri (okurları, yazarları) katında kaldığı doğrudur. Ne var ki sanatın o kendine özel özü, misyonu - tabana inmesine engel olsa bile - iyiye, güzele, doğruya, aydınlığa giden bir sosyal olgu olması gerçeğindedir. İyiye, güzele, özellikle uyanışın zorunlu olduğu bir dönemde, savaşlı bir toplumsal ortamda, soyuttan geçilerek varılacağını akıl almıyor.

Top'um, tümüyle sanata katılmasa bile, özgürlük türküleri gereksindiği bir çağda, sanatla topluma katılmak sanatçıya en yaraşanı değil mi?

III

Gerçek sanatçılar ölümü, ama belirli bir amaç için ölümü bile güzel göstermesini becermişlerdir. Bu sanatçıların sanatları, ölümsüzlük katında kalmıştır.

Fildişi kulelerinin içindekiler ise, bir takım örümcekler gibi kendi bacaklarını yemişler; zamanın gövdelerini eritmesiyle de yok olup gitmişlerdir.

Hep böyledir bu, hep...

RIFKI SABİH

Kültür Emperyalizminin

(9. sayfadan devam)

rine emperyalizme payanda olan kurumlarla eyalanması kültür emperyalizminin işçi sınıfına yaptığı etkileri göstermektedir. Bu kapitalist koşullar altında gelişen devlet yönetimi, büyük bir bürokrasi gerektirmiştir. Böyle bir düzende işçi sendikaları da gittikçe memurlaşan işçilerin kümelendiği birer örgüt olmuş, ücretli ve bol memurlu mekanizmanın işleyişi ile burjuva örgütlerinin işleyişi arasında büyük benzerlikler görülmüştür. Bu mekanizmanın başında bulunanlar bozulmuş, satılmış, emperyalist etkilere kendilerini açık hedef yapmış olanlar da vardır, aksine bu mekanizmayı işçi sınıfı yararına kullanmağa önem veren devrimci güçlü liderler de vardır. Kendilerini burjuvaziye maşa yapanlar, kendi nüfuz alanlarına giren işçileri de emperyalist etkilere açık birer küçük hedef yapma görevini yürütmektedirler.

Buna karşılık, bol kadrolu, uzmanlıklara göre örgütlenmiş sendikaların ve öteki işçi örgütlerinin başında bulunanlar ise, kapitalist düzene karşı, emperyalizme karşı çıkarken işçileri de bilinçlendirerek uyarırlar ve uyandırırlar. Bu devrimci kadro bütün yeteneklerini ve bütün zamanlarını ve imkânlarını işçi hareketinin devrimci bir nitelik kazanması için seferber etmektedirler. İşçi sınıfı arasına katılan öteki sınıflardan gelmiş ve hizmetini işçi sınıfının bilinçli eylemi emrine vermiş olanlarla desteklenen, güçlendirilen bu çabalar, geri bırakılmış toplumlarda milli kurtuluş hareketinin başarısını müjdeleyen önemli bir güçbirliğidir.

Çünkü Türkiye'de emperyalizm, sadece işçi sınıfını, sadece köylü sınıfını sömüren bir örgüt kurmamış, bütün Türkiyeyi; yer altı, yer üstü ve su servetleriyle birlikte sömürüp ülkeyi politik bağımsızlıktan yoksun duruma getirmeği de iş edinmiştir. Bu nedenle işçi sınıfı, toplumcu aydınlarla, Atatürkçü gençlikle, yürekli küçük memurlarla ve milli gelirden en düşük payı alan köylü sınıfıyla tam bir ittifak kurarak emperyalizmin her türlü görünüşüne, bütün mekanizmasına karşı ulusal duygularla donanmağa mecburdur. Kendisini emperyalist kültür etkisine kaptırmamış, dejenere olmayan işçilere düşen görev, emperyalizme karşı savaşla birlikte sosyalizm için savaşı birbiri içinde, birbirinden ayrılmaz biçimde yürütmesi ve başarıya ulaştırmasıdır. Antiemperyalist mücadele, artık tek başına yürütülemez, antiemperyalist mücadele ile birlikte sosyalizmi kurma mücadelesi de yapılmazsa Türkiyenin politik, ekonomik ve kültürel bağımsızlığı ebediyyen kurulamaz ve antiemperyalist mücadeleyi sosyalizmi kurma eyleminden ayrı bir öncelik şeklinde görmek işçi sınıfının kurtuluşunu uzaklaştırır. Sosyalizmi kurmak için çabalar döneminde hiç bir sapma göstermeden antiemperyalist mücadeleyi de içeren eylem, Türkiyenin tam bağımsızlığını gerçekleştirecektir.

Bu Soluk Bu Yokuşu Aşar

Sıyrıl karanlıklardan gayri
Uzun uykuların sonudur
Güç birlikten doğar bilirsin
Bir yürek bir bilek ol ki
Dürülsün defteri afyonlu gecelerin

Yıllardır tersine döner bu çark
Büyük soygunun ellerinde
Uyutulmuş uyanmamış insanların
Dinsel ninniler çemberinde

Erken bastırır ıslak geceler
Ortaçağ belirtisi evlerde
Bir burgu gibi döner yaşamanın
Kaygısı yüreklerde

Ben sana derim ki halk adına
Korku deme karanlık deme
Yüklen bilimin aydınlığını
Köşe bucak Türkeli'nde
Anlat alın yazısı hikâyesini

Sıyrıl karanlıklardan gayri
Yak bir çıra öz petrolünden
Bu soluk bu yokuşu aşar
Tutsuu ellerin ellerimden

İbrahim OSMANOĞLU

Bir Yitik Adamın Sesi

Galip Ataç'ın yakında çıkacak olan «GERÇEK VATAN SEVER KİM» adlı bröşüründen.

Bir gün, birden bire, kayboldu Hacı
Ali Göktaş.
Öldürülmüş olması akla yakındır.
Ondan artakalan, adsız bir şiir.

Kazmayla eker kılıçla biçersin
Yeller çalışır aç
Adına kahraman derler
Gidip biribirini kırarsın

Elin oğlu göbek bağıar
Ve nar gibi yanaklı da
Ya sen
Ya sen neden sarısın

Çünkü alınterin
Çünkü bilekzorun
Çünkü göznurun
Birer birer toplanıp keselerine konmuş
Ama ne diyor onlar
«Beş parmağın beşi bir mi»
İnsanlar çıplak doğar haberin varmı
Var
Hak dersen akan sular durur
Hak sende
Kuvvet yine sende
Haydi
Göster kendini
Sana silâh mı çekecek

Heeey
Çalsın davullar düğün olsun heey
Kara bayramlar gitsin
Kin gitsin
Garaz bitsin
Ve insanlar köleliği silip luğatinden
Dünyaya yaşamak için geldiğini bilsin.

Dünyaya Tek Gözle

(4. sayfadan devam)

leri bir yurt etmeliyiz. Halkımızı komşu halklardan geri, cahil, yoksul bırakmamalıyız. Bilimsel yollarla çalışmalıyız. Bunun için de bilim adamlarına, düşünürlere saygılı olmak zorunluğundayız. Soygunlar, vurgunlar, karaborsacılık, spekülasyon devam ederse, halk aç, susuz, yolsuz, ışıksız, bakımsız kalacaktır. Ve bu görünüm de Türk aydınlarını sevindirmeyecek, tedirgin edecektir. Bu tedirginlikler yöneticilerle aydınları çatıştıracak, çatışma şiddetini ve alanını arttıracak gittikçe... Bundan da yöneticiler hiç bir zaman yarar elde edemiyecektir...

HAZIR KUVVET

MAHMUT MAKAL

Mehmet Can'ın okul, park, fidanlık yaparak, cadde açarak, suyuna kanal açarak gerçekten kasabaya benzettiği Kadirlideyim. Üç ağanın dışında herkes Mehmet Can'ı seviyor ve arayor. Çünkü Allahın suyunu ağanın elinden alıp belediyenin yapan O, ağaların arabalarını çalıştırarak caddeleri döşeten O. Kısaca, Ağaların beline vurup halktan yana girişimlere giren O. Hatırlarsanız, sonuç olarak Kadirliden bilmem kaçıncı kaymakam olarak yürütülen de O. Halen İçişleri Bakanlığının karanlık odalarından birinde kızakta bekleyen de o...

Benim üstünde duracağım bu değil. Ne var ki, Kadirli deyince çeltik ağaları ve Mehmet Can akla geldiği için, bu bir kaç satırlık girişi yapmak şart oluyor.

Sırrı Çelik de Kadirlide. Akşamüstü Mehmet Can Parkında otururken, Resimci Kemal bir düşünce attı ortaya:

«Bu akşam, şu küflü lokantalarda pineklemektense, yiyecek içecek alıp Mehmet Can Ormanının arka tarafına gidelim. Ay ışığında bir güzel eğlenir, içimizi dökeriz. Pikap da götürürüz...»

Mehmet Can'ın yerini doldurmaya çalışan genç kaymakam:

«İmam - Hatipliyi de alırsınız tabii?» dedi.

Ve uzatmayalım. Resimci Kemanını, Salim Bey pilli pikabıyla plâk çantasını, «İmam - Hatipli» darbukasını aldı. Bir testi soğuk su başta olmak üzere, etiyle meyvasıyla yiyip içilecek şeyleri de cipe doldurup Kasabayı terkettik.

Sürgünlük ya bu, dünyadan kâm almaya çalışıyoruz sanki. Ya da eş dost bu fırsatı veriyor. Şu köy senin, bu kasaba benim derken, hem yurdunu, hem yurdunun insanlarını daha yakından tanıma olanağı buluyor insan.

Kasaba geride kalınca, Resimci Kemal'in sesi duyuldu arkadan:

«Haydi bakalım İmam - Hatipli.»

Ve ikilemeden başladı İmam-Hatipli:

Yollar uzak gelemedim
Muradıma eremedim
Tutunacak dalım sendin
Kıymetimi bilemedin.

Cip sağa sola yalpa vururken İmam - Hatiplinin sesi de havada yalpalıyor ve sanki dengeyi sağlıyordu.

Türkü bitince gene Resimci seslendi:

«Tercümesini de söyle.»

Ben şaşırıp kaldım ama arkadaşlar gülüyorlar.

«Tercümesi de oturunca» dedi İmam - Hatipli.

Çekirgelerin konserini dinleyerek bir süre uzandık otların üzerine. Sonra da yiyip içmeye başladık. Bazan koro, bazan İmam - Hatiplinin solosu (Resimcinin kemanı eşliğinde) bazan da plâk...

Derken, İmam - Hatipli tercümeyi de yaptı:

Okul bulup giremedim
Muradıma eremedim
Ne imam ettiler ne de öğretmen
Bir kapıya giremedim.

Dönüşte hem aslını hem de tercümesini yeniden okudu cipte, denge uzmanlığı yaparak. Kasabanın merkezine varmadan indirdik evlerinin önünde. Ayrılırken baktım, eline birşeyler tutuşturuyor arkadaşlar. Sırrıya fısıldadım, para tutuştururlarmış. Bir beşlik de ben yetiştirdim.

İçinde oturanların çoğunluğu sınıfsız bir kitle olduğumuza inanan «Memurlar Kulübü'ne doğru yürürken, Sırrıya:

«Ne oluyoruz» dedim, «bu İmam - Hatipli beri, İmam - Hatipli öte?»

«Gördüğün gibi işte» dedi. «Berisi ötesi yok. Bu İmam - Hatip Okulundan çıkanlar yığınla. İş bulamıyorlar. Kimi kur'an mırıldanarak, kimi türkü döktürerek, tabii daima bir ucu dilenciliğe uzanan şekilde karın doyurmaya çalışıyorlar. Araba yıkayıcılığı, şoför yamaklığı, çöpçü onbaşılığı ve bazı kurumların ayakoğlanlığını yapanlar da yok değil ama, genellikle öyle işlere tenezzül de etmiyorlar, din konusunda yetişmiş bir insana öyle işleri yakıştıramıyorlar. Fakat hepsinin biraraya gelmesiyle bir «Hazır Kuvvet» çıkıyor ortaya. Örneğin, ortaokul müdürünün tutumu, namuslu bir öğretmenin tutumu protesto mu edilecek, yani yukardaki yöneticilerden ve de onlarla birlik olan particilerden böyle bir emir mi geldi, işte o zaman bu hazır kuvvetin eline sopaya benzer şeyler tutuşturup yola çıkarıyorlar. Sinemadaki filmde karı bacağını mı gösteriyor, bas sinemayı. Bir tiyatro grubu mu geldi, ne oynadığını bilmelerinin gereği yok, bas salonu. Hoşunuza gitmiyor mu savcı ya da yargıç, kapısını taşlat bunlara sabahadek.»

«Eyyy»

«Eyisi kötüsü bu işte. Komünizmle Mücadele Derneğinin levhası, bu kasabada en büyük levhadır. En büyük şapka kimin başındadır? Başı en büyük olanın değil mi? Baş üstünde tutulan derneğin levhası da en büyük. Cami hoparlörleri sanki onlar için yaptırılmış, imamın ezan okuması için değil. Her gün bildirileri vardır hoparlör yoluyla. Yok fakir öğrencilere kurs açmışlar da yok bilmem İmam - Hatip Okulu yaptırma Derneği kurmuşlar. Yok kur'an kursu yaptırmak için harekete geçmişler. Bu arada «komünistleri ezmek için nöbette ve hazır» olduklarını eklemeyi de unutmazlar...»

«Sonuç?»

«Bizim verdiğimiz gibi, İmam - Hatiplilerin cebine dört kuruş harçlık, midelerine de kızılay kazanından bir tabak fasulya... Yetmez mi?»

«Din nerede kaldı?»

«Din mi? Dini inek içti. Pardon at yedi. Atın da nerede olduğu, ne haltettiği belirsiz. Nereye gideceğini bilmeyen bir toplum. Nereye götüreceklerini bilmeyen yöneticiler. Hedef belli değil, yol belli değil. Yurtta ihtiyaç olan adamı yetiştirmezler de, böyle yığın yığın ortada koyarlar milletin çocuğunu. Bektaşinin çamurdan adam yaptığında olduğu gibi, binlerce yetiştirip salıverirler ortalığa... Alt yanı, yol tozundan barut, keçi kığından saçma. Doldur doldur boşalt.»

Sırrıyı dinledikten sonra, İmam Hatiplinin türküsüne bir de ben ek yaptım:

Sopaları alıp çıktım
Salonlara dalıp çıktım
Din tüccarının elinde
Hazır kuvvet olup çıktım.